COLONIAL OFFICE CAPE TOWN

De Zuid Afrikaan

VEREENIGD MET DE VOLKSVRIEND.

DEEL 50. KAAPSTAD, DONDERDAG, 18 NOVEMBER 1880. NO. 4,604

ZUID- EN OOSTAFRIKAANSCHE
KONINKLIJKE MAILDIENST.

De Stoomboomaatschappij "UNION" (GELIMITEERD).

De Stoombooten dezer Maatschappij vertrekken van Kaapstad naar

ENGELAND,

via Madeira, om den anderen Dingsdag, te St. Helena en Ascension aanleggende op bepaalde tusschentijden.

TEUTON, Kapt. MANNING, Extra Boot.
GERMAN, Kapt. WAIT, 23 November.
NUBIAN, Kapt. BAINBRIDGE, 7 December.
PRETORIA, Kapt. TRAVERS, 21 December.
TROJAN, Kapt. COXWELL, 4 Januarij 1881.

NAAR DE KUSTHAVENS EN NATAL

Vertrekken zij om de veertien dagen, na aankomst van iedere Stoomboot van Engeland, en eens in iedere 28 dagen wordt de dienst uitgestrekt van Natal naar

ZANZIBAR,

te Delagoabaai, Inhambane, Quillimane en Mozambique aanleggende.

Retourkaartjes worden uitgereikt tegen verminderde Prijzen.

Voor Vracht of Passage doe men aanzoek bij de Kantoren der Maatschappij, in de Adderleystraat.

THOS. E. FULLER,
Direkteur Generaal voor Zuid Afrika.

Naar Engeland, via St. Helena en Madeira.

DE Kon. Maalstoomboot GERMAN, A. McLEAN WAIT Gezagvoerder, zal als boven vertrekken op (Dingsdag), 23 November, om 4 uur, 's namiddags. Geen lading zal ingenomen worden na 12 uur ('s middags) op den dag van vertrek. Passagiers gelieven aan boord te gaan aan de Oostkaai, (Alfred Dok), niet later dan 3 uur 's namiddags.

Voor Vracht of Passage doe men aanzoek bij de Kantoren van de "Union" Stoombootmaatschappij No. 62, Adderleystraat.

Naar Algoabaai, Kowie en Oost Londen.

DE Kon. Maalstoomboot NUBIAN, WM BAINBRIDGE, Gezagvoerder, zal als boven vertrekken op Donderdag 18 Nov. om 12 uur ('s middags). Geen lading zal ingenomen worden op den morgen van vertrek. Passagiers gelieven aan boord te gaan aan de Oostkaai, Alfred Dok, niet later dan 11 uur 's morgens.

Voor Vracht of Passage doe men aanzoek bij de Kantoren van de "Union" Stoombootmaatschappij, No. 62, Adderleystraat.

ZUID-AFRIKAANSCHE
KONINKLIJKE MAILDIENST.

De Kol. Kon. Mail Linie.

DE Stoombooten dezer Linie vertrekken van Kaapstad naar *Londen* om den anderen Dingsdag, via *Madeira* en *Plymouth*, te *Sint Helena* en *Ascension* aanleggende op bepaalde tusschentijden. Retourkaartjes worden uitgereikt tegen eene vermindering van 10 percent tusschen Engeland en de Kaapkolonie en Natal.

Nov. 30.—DUNROBIN CASTLE, Kapt. J. B. HOWSON.
Extra Steamer. — DUART CASTLE, Kapt. DOWDY.
Dec. 28.—KINFAUNS CASTLE, Kapt. A. WINCHESTER.

ANDERSON & MURISON, Agenten.

Naar Algoabaai, Port Natal, aanliggende te Oost Londen met passagiers alleen.

DE Kon. Maalstoomboot AFRICAN, W. C. CRUTCHLEY, Gezagvoerder, van Engeland verwacht tegen den 22sten dezer, zal als boven vertrekken zoo spoedig mogelijk na ontlasting hare Kaapstadsche lading.

Voor Vracht of Passage doe men aanzoek bij de Kantoren van de "Union" Stoombootmaatschappij, No. 62, Adderleystraat.

---

80 Extra Vette Slagtossen
15 „ „ Slagtkoeijen.

Op Maandag, 22 dezer,

ZAL de Ondergeteekende publiek doen verkoopen te Klapmuts Statie, bovengemeld getal Ossen en Koeijen, dat zeker present zal zijn.

CAREL HAUPT.

Paarl, 13 Nov. 1880.

DE VILLIERS, FAURE & Co., Afslagers.

---

30 PAARDEN.

OP MAANDAG, 22 NOV., zal bovengemeld getal Paarden publiek verkocht worden te KLAPMUTS STATIE voor rekening van

J. KRIEGER.

DE VILLIERS, FAURE & Co., Afslagers.

---

30 Goedgedresseerde Ruinpaarden van 3 tot 5 jaar oud
25 Do. Ezels „ 4 „ 6 jaar oud
20 Merries „ 1 „ 4 jaar oud.

DE Ondergeteekende zal op

DINGSDAG, 23STEN DEZER,

Publiek doen Verkoopen te KLAPMUTS STATIE, bovengemeld getal PAARDEN, MERRIES en EZELS in zeer goede konditie. De Paarden zijn allen uit goede Stoeterijen, 10 waarvan opregtgeteeld zijn uit het ingevoerde paard "Sir William."

J. B. TREURNICH.

Paarl, 15 November 1880.

DE VILLIERS, FAURE & CO., Afslagers.

TENDERS
VOOR
TRANSPORT.

HIERBIJ worden Tenders gevraagd voor het onmiddelijk uitleggen der Telegraafmaterialen, vereischt voor het aanleggen der geauthoriseerde Linie van Richmond naar Philipstown via Hanover.

Al het Materieel bevindt zich te Beaufort West; het benaderde gewigt daarvan is een honderd en negen en negentig ton, en het zal verspreid moeten worden langs de route, die de lijn volgen zal.

De palen (ijzer) en gespplaten moeten gelegd worden bij de pennen, aanduidende de positie die zij, opgesteld zijnde, beslaan zullen: de draad, de insulators, schroeven, enz., zullen gelegd worden bij iedoren achttienden paal, in hoeveelheden van gemiddeld zeshonderd ponden gewigts, hetwelk voldoende zal zijn om omstreeks eene mijl te loopen.

De Tenders zullen worden ingewacht tot den 30sten November aanstaande, en moeten geadresseerd worden aan den Algemeenen Bestuurder van Telegrafen te Kaapstad, van wien alle verdere vereischt wordende inlichtingen op aanvraag te bekomen zijn.

De Aannemers zullen Securiteit moeten stellen, dat het werk voltooid zal worden binnen drie maanden na den datum der onderteekening van het kontrakt.

J. SIVEWRIGHT,
Algemeen Bestuurder van Telegrafen.

Kantoor van den Algemeenen Bestuurder van Telegrafen,
Kaapstad, 12 November 1880.

IN 'T GROOT.
TENDERS!!

Acht-en-Tachtig Paketten pas ontvangen Goederen voor het Jaargetijde en dagelijks gevraagd.

In den Insolventen Boedel van HENRY FISHER, laatst L. ALEXANDER & Co.

Op Maandag, den 22sten dezer,
TOT EEN URE V.M.

ZULLEN de CURATOREN TENDERS ontvangen voor een gedeelte of al de hierbovengenaamde Goederen, welke opzettelijk voor den ZOMER EN HERFSTHANDEL der Firma besteld zijn en waarschijnlijk het BESTE, KOSTBAARSTE EN MEEST gevarieerde assortiment Koopmanswaren uitmaken, ooit ter publieke mededinging aangeboden.

Zij bestaan uit Stapelgoederen als Huisbenoodigheden, Baftas, Voerchitz, Gedrukt en Beddetijk, Bedford Koord, Brilliants, enz., KLEEDEREN in groote verscheidenheid, Hoeden, Hemden, Zakdoeken, Kostumes, Rokken, Kousen, Kramerij, Zadelmakerswaren, Messen en Vorken, Schoenen en Stevels, enz., enz.

☞ Buitenhandelaars en Kooplui, die langs den spoorweg wonen, zullen zich bevoordeelen door naar stad te komen en de Goederen te komen bezigtigen, en om te deelen in de Koopjes, die er nu worden aangeboden.

De Goederen, nu geadverteerd, staan in geen ander verband met "de Pantechnethica" (waarvan de kostbare, geïnventariseerde voorraad in zijn geheel verkocht is aan den heer B. G. Heydenrych) dan dat zij besteld waren ter wille van den Stad- en Buitenhandel, waarvoor zij echter, wegens de late aankomst, niet gebruikt worden.

G. W. STEYTLER } Gezamenlijke Curatoren.
E. J. M. SYFRET }

☞ Voor gedetailleerde lijst van de goederen, zoomede voor alle bijzonderheden, wat de voorwaarden van tenderen betreft, zie men de *Cape Times* van den 3den, 18den en 20sten l.l. en de biljetten, welke bij alle Stations van den Westelijken Spoorweg zijn aangeplakt.

CREWES'S
NIEUW PHOTOGRAFISCH ATELIER

DIT ATELIER, bevattende Zeven Welingerigte en Fraaije vertrekken, beslaande eene oppervlakte van 1,500 vierkante voeten, is expresselijk gebouwd voor Portretteren van de Hoogste Klasse.

Dagelijks worden bestellingen aangenomen voor Visitekaart-, Kabinet-, Nieuwe Promenade- en Imperiale Portretten en afbeelingen van grooteren aanvang, die afgewerkt kunnen worden in Olie- of Waterverf en in Crayon.

Marine-, Militaire, Bruilofts- en Familie-groepen, Partikuliere Woonhuizen en Landschappen in den kortst mogelijken tijd na bestelling.

Oogenblikkelijke of Extra Snelle bewerking voor Kinderen.

42, ADDERLEYSTRAAT, KAAPSTAD.

Zij-ingang in de Houtstraat.

De Photografische Afbeeldingen van de Synode zijn nu verkrijgbaar.

Z. A. ASSOCIATIE.

VERKOOPING
VAN EEN

Kostbare Graasplaats nabij het Koninklijke Observatorium, Huisraad, Levende Have, Boerderijgereedschap, en Melkerij-Benoodigdheden, enz., enz.

In den Insolventen Boedel van BAREND CORNELIS BERNING LOUW.

DE Curatoren van bovengemelden Boedel zullen doen verkoopen, aan de woning van den Insolvent te Zoutrivier,

OP DONDERDAG, 18 DEZER,
EN INDIEN NOODIG OP DEN VOLGENDEN DAG.
BEGINNENDE TE 10 UUR V.M.

Zeker Stuk Eeuwigdurende Erfpacht Land, gelegen in de Kaapsche Afdeeling, in de nabijheid van het Koninklijke Observatorium, zijnde Perceel No. 1,779, en het daaraan grenzende Land, benevens een deel van het Landgoed VARSCHEDRIFT, alles te zamen groot omtrent 28 Morgen.

Dit Land is bijzonder geschikt voor Zomer-Grazing en Tuineinden vooral voor Aardappelen, van welke men hier een grooten Oogst kan winnen.

LEVENDE HAVE.

2 Paar Broei Struisvogels
1 Jonge Struisvogel
6 Engelsche Merries, bezet door Ingevoerde Paarden
7 Aanteel Merries
4 Goedgeteelde Hengsten
1 Do. Jonge Hengst
1 Ezelhengst
1 Muilezel
1 Ruin
83 Koeijen, eenige waarvan in Melk, en meest allen in Kalf bij den beroemden Ingevoerden Hollandschen Bul *Van Tromp*.
26 Vaarzen in Kalf bij do.
2 Bul Kalveren } de afstammelingen van do.
11 Kalvers }

Alsmede Engelsche Varkens, Bramah Hoenders, Ganzen, Kalkoenen, Eenden, Pauwen en wilde Ganzen.

HUISRAAD.

Prachtige Voor-, Eet- en Slaapkamer Meubelen, Glas- en Aardewerk, Boerderijgereedschap, Melkerij-Benoodigdheden, Broeimachines, Kruiwagens, Ploegen, Eggen, Tuigen, Schotsche en andere Karren, Watervaten, Bloempotten, Planken, Voersnijders, Ladders, Molwagen, enz., enz.

J. J. D. BUIJSKES, } Gez.
L. G. F. BICCARD, } Curatoren.

Kerkplein, Kaapstad, 3 Nov. 1880.

De Heeren J. J. HOFMEYR & Zoon, Afslagers.

Z. A. Boerenbeschermingsvereeniging.

ALGEMEENE VERGADERING.

BIJ deze geschiedt Kennisgeving, dat de Algemeene Jaarlijksche Vergadering dezer Vereeniging zal worden gehouden op

MAANDAG, 22 NOVEMBER,

ten half 11 ure, in de Koopmansbeurs, Kaapstad, ten einde het Rapport van het Hoofdbestuur te ontvangen, een nieuw Hoofdbestuur te kiezen en questien van algemeen belang te bespreken.

Alle leden worden ter bijwoning uitgenoodigd.

Bij het Spoorwegdepartement zal aanzoek worden gedaan om op dien dag goedkoope treinen te laten loopen.

Namens het Hoofdbestuur,
H. P. DU PREEZ, Hon. Secretaris.

TENDERS VOOR VOEDER, 1881.

Kantoor der Bestuurscommissie
van Dok en Zeebreker in Tafelbaai,
16 November 1880.

TENDERS zullen ontvangen worden aan dit Kantoor tot 's middags op WOENSDAG, 1 December aanstaande, voor het leveren van omtrent de volgende quantiteiten Voeder, enz., voor het jaar eindigende 31 December 1881:—

150,000 lb. Havergerven
60,000 do. Haver
25,000 do. Zemelen
75,000 do. Kooigoed
7,000 do. Groen Voeder.

Het Voeder moet aan de werken afgeleverd worden, zooals van tijd tot tijd door den Resident Ingenieur wordt besteld, en zal onderworpen zijn aan afwijzing, indien niet goedgekeurd. Geen Vracht moet minder dan 3,000 lb. bevatten en iedere Vracht te worden geleverd binnen 48 uren na ontvangst van de order voor dezelve.

Tenders moeten de namen opgeven van twee Borgen voor het behoorlijk uitvoeren van het kontrakt.

Op last,
HOLFORD W. BEAN, Waarnemend Secretaris.

---

600 Extra Vette Merino Schapen met lange Wol
100 „ „ Kaapsche do.
170 „ „ Kapater Bokken.

Op Dingsdag, 23 Nov. a.s.,

ZAL opgemeld Vee publiek verkocht worden aan KLAPMUTS STATIE. Het zal zeker present zijn.

J. J. F. JOUBERT.

Paarl, 12 Nov. 1880.

J. S. MARAIS & CO., Afslagers.

Paarden! Paarden!!

36 Fraaije Bruine Hengsten
21 „ Arabier Schimmel Hengsten
11 Uitmuntende Merries.

Op Woensdag, 24 Nov. a.s.,
(In plaats van Vrijdag, 19den, zooals vroeger geadverteerd),

ZULLEN opgemelde PAARDEN publiek verkocht worden uit de MARKTKRAAL te WELLINGTON. De Paarden zijn met de grootste zorg uitgezocht uit de beste Stoeterijen in den Hantam en omstreken, zijn meestal gedresseerd en geschikt voor dadelijk gebruik. De ondergeteekende, bekend als een der beste Paardenkenners, verzekert het publiek dat bovengemelde Paarden elke troep overtreffen, die sedert de laatste jaren ter Markt zijn gekomen.

KOMT EN ZIET!

CHRISTIAAN P DU PLESSIS.

Paarl, 15 Nov. 1880.

J. S. MARAIS & CO., Afslagers.

PUBLIEKE VERKOOPING
TE
STELLENBOSCH,
VAN EEN
Kostbaar Huis en Erf.

In den Intestato Boedel van Mejuffr. de weduwe KNOOPS, geboren AVIS.

DE ondergeteekenden zullen publiek verkoopen op

Maandag, 29 Nov. 1880,

Dat aangenaam, gerieflijk, en naar den nieuwsten smaak gebouwd Dubbele Verdieping Huis onder Leijen Dak, bevattende Acht Kamers, zooals Voor- en Slaapkamers, Retvertrek, Keuken, Dispens en andere Vertrekken, benevens een nette Cottage onder Rieten Dak met Tuin, voorzien van private Waterleiding en andere gemakken.

Het Eigendom is gelegen in de Andringastraat, nabij het aanstaande College Gebouw, en bijzonder wel geschikt voor eene Kosthuis-Inrichting.

Bonus zal gegeven worden.

DE VERKOOPING ZAL BEGINNEN TEN 10 URE V.M.

J. MADER & Co., Afslagers.

Vendu-kantoor, Stellenbosch,
16 November 1880.

KENNISGEVING.

HIER is komen aanloopen, voor geruimen tijd, een ZWARTBRUIN PAARD, omtrent 6 jaar oud, ongemerkt, zonder teeken. De Eigenaar kan het terugbekomen mits betalende de kosten van deze advertentie.

J. J. ROUX.

Rietfontein, dist. Worcester,
16 November 1880.

Aan Familie en Vrienden

WORDT bekend gemaakt, dat onze geliefde Moeder, ANNA JOHANNA (geb. LE ROUX), overleden is op [illegible] den 13den dezer, in den ouderdom van [illegible] jaren 7 maanden en 22 dagen.

Uit naam der gezamenlijke Kinderen,
H. L. PEPLER.

Franschhoek, 16 Nov. 1880.

OVERLEDEN,—Aan de Paarl, op den 1[illegible] dezer, in den ouderdom van 12 [illegible] TIELEMAN, eenige en geliefde Zoon van

I. A. J. ROOS, JR.
E. S. ROOS,
geb. SMUTS.

OVERLEDEN,—Aan de Paarl, op Zaturdag Morgen, den 6den dezer, mijn teedergeliefde Vrouw, MARIA MAGDALENA ALBERTA (geb. CATZ), in den ouderdom van 54 jaren en 3 maanden, na een smartelijk lijden van 3 maanden.

M. D. HOMMEL.

Paarl, 15 Nov. 1880.

Uit de Hand te Koop.

EEN ZEER AANGENAME

WOONPLAATS,

IN HET DISTRIKT TULBAGH.

DE Ondergeteekende, op raad van zijnen Geneesheer zich van zijne beslommeringen wenschende to ontdoen, biedt UIT DE HAND TE KOOP zijne welbekende en Vruchtbare Woonplaats, gedeelte van

"STRAATSKERK,"

Groot 200 Morgen, beplant met 40,000 Wijnstokken, omtrent de helft daarvan in den eersten dragt. Verder Vrucht- en Eikenboomen in soorten, waaronder een fraaije Lemoen- en Nartjes boord, loopend Water volop; een wiustgevende Water Molen in goede orde wordt er door gedreven. Gemeld Eigendom is zeer aangenaam gelegen binnen 2 mijlen van het Railway Station en het Dorp. De Gebouwen zijn: 1 Gerieflijk Woonhuis, Kelder, Stal, Buitenkamer, Kralen voor Vee, enz. Zij zijn alle in goede reparatie. De Zaailanden en Veeweide zijn zeer uitmuntend en standhoudend. Het geheele jaar door kan men Melk en Boter volop hebben. Gemeld Eigendom kan dus aanbevolen worden als onder de aangenaamste Woningen van het Distrikt. De Kooper kan, des verkiezende, den Graan Oogst er ook bij hebben. Men doe spoedig aanzoek bij den Ondergeteekende, Eigenaar en Bewoner

IZAAK W. NEETHLING.

Tulbagh, 6 Nov 1880.

DE PLAATS

"RIETFONTEIN,"

Aan de Beaufort West Spoorweglinie,

In de Afdeeling Worcester,

ZAL OP

Vrijdag, 26 November 1880,

'S MORGENS TEN 10 URE,

Publiek worden verkocht, alsmede de volgende LOSSE GOEDEREN:

150 Schapen en Bokken
2 Open Karren
Boederij Gereedschap
6 Rij- en Trekpaarden
2 Paar Tuigen
Huisraad en

NEGOTIEGOEDEREN IN SOORTEN.

RIETFONTEIN is circa 3400 morgen in uitgestrektheid, heeft volop standhoudend water, is zeer geschikt voor de Schapenteelt, en is gelegen vijf mijlen aan de andere zijde van Matjesfontein Statie. De plaats is inzonderheid geschikt voor de Struisvogelboerderij, zijnde er omtrent 150 morgen grond aan kampen ingesloten.

Koopers zullen aan Majesfontein Statie worden afgehaald, na aankomst van den morgentrein.

De Ondergeteekende heeft vast besloten alles te verkoopen, zijnde door een zwak ligchaamsgestel daartoe genoodzaakt.

J. J. P. ROUX.

Worcester, 21 October 1880.

DE VOS & THERON, Afslagers.

Tenders voor Voeder.

Afdeelingsraad van Stellenbosch.

BIJ den Ondergeteekende zullen, voor de dienst der Hoofdwegen, gedurende het jaar 1881, Tenders worden ingewacht voor het volgende Voeder, namelijk: —

Haver, Garst en Rogge, per 3 bushels Kaf en Havergerven, per 100 lb.,

en zoodanige hoeveelheden, als de Raad bestellen moge.

De laagste of een andere Tender niet noodwendig te worden aangenomen.

Er zal borgstelling worden vereischt voor de behoorlijke nakoming van het kontrakt.

P. D. MIJBURGH JR,
Secretaris.

Kantoor van den Afdeelingsraad,
Stellenbosch, 15 Nov. 1880.

KENNISGEVING.

ALLE Burgers, die niet naar het FRONT wenschen te gaan, kunnen plaatsvervangers bekomen

Om bijzonderheden vervoege men zich bij

G. McGREGOR,
51, St. Georgesstraat,
Kaapstad.

Hunt's Geneesmiddel.

HET groote Geneesmiddel voor de nieren is geen nieuwe zamenstelling, en het is reeds 30 jaren bij het Publiek bekend, en wordt door alle klassen gebruikt.

HUNT'S GENEESMIDDEL heeft honderden van eene slepende ziekte genezen en van den dood gered, die door Geneesheeren waren opgegeven.

HUNT'S GENEESMIDDEL geneest ... ziekten der Nieren, Blaas, Urine Organen, Waterzucht, Graveel Urinevloed, en Onregelmatigheid en Terughouding der Urine.

...S GENEESMIDDEL bevordert den ...eetlust, versterkt het gestel, en een ...gezondheid is daarvan het gevolg. ...NEESMIDDEL geneest elken pijn ... Rug of Lenden, algemeene Ver...rouwenziekten, gestoorde Slaap, ...Eetlust, ziekte der Nieren, en alle ...gen der Geslachts-Organen.

...S GENEESMIDDEL geeft aan den ... spoedig de gezondheid terug, en verwij... de oorzaken waardoor Hoofdpijn, vuile ... slechte Spijsvertering, Verstoppingen, ...oeijen, enz. ontstaan.

...or het gebruiken van HUNT'S GENEES...DEL zullen de Maag en de Ingewanden ...edig hun kracht terug krijgen, en zal het ...ed geheel gezuiverd worden.

HUNT'S GENEESMIDDEL is geheel samengesteld uit plantaardige bestanddeelen, daardoor wordt in eene bestaande behoefte voorzien, en men kan ten volle er op vertrouwen.

HUNT'S GENEESMIDDEL is expresselijk voor bovengenoemde ziekten vervaardigd en men heeft nog nooit gehoord dat het gefaald heeft.

Te koop bij de Eenige Agenten voor Zuid Afrika, SCHADE & Co., "De Colonnade," hoek van de Kortemarktstraat en Groenteplein, Kaapstad.

EXECUTEURSKAMER.

Berigt aan Crediteuren en Debiteuren.

In den Boedel van wijlen JOHANNES NICOLAAS SMIT, in leven wonende te Piketberg,

INGEVOLGE Artikel 30 van Ordonnantie No. 104 worden de Crediteuren en verder al degenen die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den Overledene of diens Boedel, opgeroepen, om daarvan ten Kantore van deze Kamer in de Adderleystraat, opgave of betaling te doen binnen zes weken na dagteekening dezes.

F. J. BROERS, Secretaris,
Executeur Test.

Kaapstad, 29 Oct. 1880.

O'CALLAGHAN'S
MEUBELMAGAZIJN,

GRAVE-STRAAT,

Tegenover de Publieke Kantoren.

DE GROOTSTE UITSTALVERTREKKEN in Kaapstad. Steeds in voorraad en uitgebreid en gevarieerd Assortiment van Nieuw en HALFSLETEN HUISRAAD van alle soorten.

Alle soorten van Meubelen voor Kantoor en Huishonding worden op bestelling gemaakt.

Groote Wagens op Veren te huur voor verhuizingen.

Onderwijzer Benoodigd.

DE Ondergeteekende ontvangt applicaties (vergezeld van getuigschriften van bevoegdheid en gedrag) voor de betrekking van Tweeden Onderwijzer van de Publieke School der Tweede Klasse te Tulbagh, tot op den 28sten van deze maand, met salaris van **£60** per jaar. Kandidaten, tot een van de Protestantsche Kerkgenootschappen behoorende en bekwaam om in het Nederduitsch en in het zingen onderwijs te geven, zullen de voorkeur hebben.

J. M. ZAHN,
Waarn. Secretaris.

Tulbagh, 9 Nov. 1880.

KENNISGEVING.

Afdeelingsraad van Stellenbosch.

DE Pacht der Tollen in den SIR LOWRY'S PAS en aan het MOSTERTBAAI STRAND, voor het jaar 1881, zal publiek worden opgeveild op de Stoep der Publieke Gebouwen alhier, op WOENSDAG, 8 DECEMBER 1880, 's voormiddags 10 uur.

P. D. MIJBURGH, JR.,
Secretaris.

Kantoor van den Afdeelingsraad,
Stellenbosch, 15 Nov. 1880.

DE "ZUID AFRIKAAN" EN "VOLKSVRIEND."

DE Inteekening op dit blad is in de Stad £1 16s. en in de Buitendistrikten £2 4s. per jaar, *vooruit betaalbaar*. Aan elken inteeken ar worden drie volle bladen per week toegezonden.

☞ **Zij die voor het Blad wenschen te bedanken moeten drie maanden vooruit kennis geven van hun voornemen.**

Agenten voor de "Zuid-Afrikaan en Volksvriend."

Alice	Geo. Murray.
Aliwal Noord	
Avontuur	W. A. Joubert.
Beaufort West	P. Teske.
Bethulie	J. C. de Waal.
Boshof	D. Kriel.
Brits Town	D. H. Viljoen.
Burgersdorp	
Colesberg	J. L. Knobel.
Ceres	C. J. v. d. Merwe, C.zn.
Caledon	R. C. de Villiers.
Calvinia	A. van Reenen. W. J. Terry.
Cradock	J. J. J. van Rensburg.
Clanwilliam	J. H. Norgarb.
Durban	P. F. Lindenberg.
Diamantvelden	B. Keet.
Franschhoek	J. J. le Roex, P. du P.z.
Fraserburg	Geo. Hodgson.
George	J. Kretzen.
Graaff-Reinet	P. A. Luckhoff.
Heidelberg	D. P. Marais, A.zn.
Humansdorp	A. L. Chiappini.
Hope Town	M. C. Louw.
Hanover	De Villiers & Centlivres.
Hopefield	D. M. Slabber.
Kroonstad	H. J. Morkel.
Krakeelrivier	Ign. L. Ferreira.
Ladysmith (Riversdale)	A. G. H. van Velden.
Lady Grey (Aliwal N.)	C. C. Cloete.
Malmesbury	B. Wethmar. C. de Greeff, D.zn.
Middelburg	Jas. Bennie.
Murraysburg	J. J. J. Maritz.
Mosselbaai	E. Meyer, N.zn.
Maclean	
Montagu	W. A. Joubert.
Natal	A. van Velden.
Namaqualand	J. S. Hauman.
Nazareth	P. J. Naudé.
Oudtshoorn	H. van der Spuij.
Philadelphia	A. Spengler.
Paarl	T. Roos, T.zn. D. J. A. van der Spuij.
Potchefstroom	C. M. Douthwaite.
Pretoria	— Faure.
Pearston	A. J. Myburgh.
Piquetberg	K. de Lint.
Porterville	W. F. Zipp. Koster & Laurence.
Riversdale	J. S. Raubenheimer
Richmond	J. L. Conradie.
Robertson	L. H. Keet.
Riebeek West	F. Russouw.
Someset West	Johan Theunissen.
Stellenbosch	J. Mader.
Steynsburg	P. D. Rossouw.
Swellendam	G. Reinecke.
Saldanhaba	J. C. Stephan.
Schietfontein	— Sterrenberg.
Sutherland	H. W. v. d. Merwe
Somerset Oost	J. H. Hofmeyr.
Tulbagh	H. Fagan.
Tarkastad	Geo. Barker.
Uitenhage	G. de Korte.
Utrecht (Transvaal)	H. L. Neethling.
Villiersdorp	F. Lion Cachet.
Victoria West	H. J. Wernich.
Wijnberg	G. de Kock.
Winburg	C. Bredell.
Wellington	E. G. Malherbe. J. F. Pentz & Co.
Worcester	G. de Wet.
Willowmore	A. W. Dill.

Westelijke Provincie Spoorweg.

TIJDTAFEL VAN AF 30 AUGUSTUS 1880.

BEAUFORT-WESTSCHE HOOFDLIJN.

HEEN. STATIONS.	Mijlen.	1 Goederen alleen.	2 Passag. en Goederen.	3 Passag. en Goederen.	4 Passag. en Goederen.
Vertrek van		a. m.	a. m.	p. m.	p. m.
Kaapstad -	..	5 20	8 0	1 15	3 35
Zoutrivier -	2	5 32	8 12	1 28	3 48
Durbanweg -	12	6 7	8 47	2 7	4 31
Kraaifontein -	19	6 35	9 12	2 37	5 4
Muldersvlei -	25	...	...	...	...
Klapmuts -	29	7 20	9 47	3 23	5 48
Paarl -	35	8 0	10 9	3 54	6 20
Ladygreybrug -	38	...	10 19	4 5	6 31
Wellington -	45	8 45	10 48	4 42	6 50
Hermon -	60	9 50	11 35	5 38	
Piketbergweg -	70	10 38	12 8	6 17	
Aank. Tulbaghw. -	75	11 0	12 32	6 38	Aankomst te Wellington 6 50 p.m.
			p. m.		
Ceresweg -	84		1 11	7 25	
Breederivier -	93		1 38	8 1	
Goudiniweg -	101		2 6	8 30	
Aank. Worcester	109		2 30	9 0	
Vertrek do.	..		3 0	9 30	
Hexrivier -	124		3 56	10 26	
Hexrivier Oost -	129		4 25	11 0	
				a. m.	
Aank. Montaguw. -	160		7 0	1 45	
Vertrek do.			a.m. 7½	2 45	..
Constabel -	177		8 32	...	..
Aank. Matjesfn. -	195		9 45	5 20	...
Vertrek do.		..	9 50	5 30	..
Aank. Grootfnt. -	237	..	12 30	8 40	...
Vertrek do. -	..	..	12 40	9 0	..
Prins Albertweg -	265	..	2 25	11 0	...
Fraserburgweg -	290	..	4 0	12 50	..
Aank. Beaufort	338	..	6 45	3 45	...

TERUG.	Mijlen.	1 Goederen alleen	2	3	4
				a. m.	p. m.
Vertrek Beaufort -		..	..	6 45	1 0
Fraserburgweg -		..	..	9 35	4 10
Prins Albertweg -		..	.	11 0	5 40
Grootfontein -		..	..	1 5	7 50
Aank. Matjesfontein -		..	..	4 0	10 40
Vertrek do. -		..	..	4 5	10 45
Constabel -		..	..	a5 35	12 12
Aank. Montaguweg -		..	..	pm6 30	1 10
Vertrek do. -		..	..	am6 10	2 0
Hexrivier Oost -		..	..	8 54	4 55
Hexrivier -		..	..	9 15	5 16
Aank. Worcester -		..	..	10 0	6 5
Vertrek do. -			..	10 35	6 35
Goudiniweg -			..	11 3	7 7
Breederivier -		..	..	11 30	7 39
Ceresweg -		a. m.	..	11 59	8 13
Vertrek Tulbaghweg -		11 40	..	12 36	8 49
		p. m.			
Piketbergweg -		12 9	.	12 55	9 8
Hermon -		12 55	..	1 30	9 48
			a. m.		
Wellington -		3 0	6 20	2 29	10 45
Ladygreybrug -		.	6 45	2 51	11 9
Paarl - -		3 55	6 58	3 2	11 21
Klapmuts -		4 25	7 26	3 25	11 47
Muldersvlei -			7 41	..	..
Kraaifontein -		5 5	8 10	4 2	12 26
Durbanweg -		5 38	8 44	4 28	12 52
Zoutrivier -		6 15	9 24	5 3	1 30
Aankomst te Kaapstad -		6 25	9 33	5 10	1 40

STELLENBOSSCHE TAKLIJN.

HEEN.	Mijlen	a. m.	p. m.
Vertrek van Kaapstad -	..	7 0	3 10
„ Zoutrivier -	2	7 10	3 20
„ Durbanweg -	12	7 46	3 56
„ Kuilsrivier -	15	8 0	4 8
„ Eersterivier -	21	8 28	4 36
Aankomst te Stellenbosch	30	8 56	5 6
Vertrek van do.		9 0	5 10
„ Muldersvlei -	38	9 25	5 38
Aankomst te Klapmuts -		9 36	5 49

TERUG.		a. m.	p. m.
Vertrek van Klapmuts -	...	7 20	3 28
„ Muldersvlei -	...	7 33	3 41
Aankomst te Stellenbosch -	7	7 53	4 4
Vertrek van do.	...	7 58	4 6
„ Eersterivier -	16½	8 33	4 43
„ Kuilsrivier -	22	8 55	5 5
„ Durbanweg -	26	9 8	5 18
„ Zoutrivier -	36	9 41	5 51
Aankomst te Kaapstad	38	9 48	5 58

MALMESBURY TAKLIJN.

HEEN.			a. m.	p. m.
Vertrek van Kraaifontein -	..	..	9 13	5 4
„ Klipheuvel -	10	51	9 51	5 43
„ Kalabas Kraal -	20	15	10 29	6 19
Aankomst te Malmesbury -	29	27	11 2	6 50

TERUG.			a. m.	p. m.
Vertrek van Malmesbury -	...	..	6 5	2 15
„ Kalabas Kraal -	9	12	6 41	2 50
„ Klipheuvel -	18	56	7 19	3 20
Aankomst te Kraaifontein -	29	27	8 0	3 55

a. Deze treinen houden alleen stil, wanneer er passagiers zijn.

De Zuid-Afrikaan.

DONDERDAG, 18 NOVEMBER 1880.

DE SYNODE OVER HET HOLLANSCH.

DE Synode heeft Dingsdag eene lange, interessante en bij wijlen warme discussie gevoerd over de regten van het Hollandsch in de Kaapkolonie, en vooral op onze scholen en bij de onderwijzers-examina, welke voorzeker elken Hollandschen Afrikaander, wien het hart op de regte plaats zit, moet hebben goed gedaan. Er waren, wel is waar, enkele sprekers, wien het duidelijk aan te zien was, dat indien zij het gemoed vrij hadden durven uitspreken, zij zouden geroepen hebben "weg met het Hollandsch!" Men hoorde door dezen tegenover de voorstanders van gelijke regten voor het Hollandsch met het Engelsch, gedurig aanvoeren "dat wij eene Engelsche Kolonie zijn." Dezulken vergeten, dat Mauritius en Canada mede Engelsche Koloniën zijn, en dat desniettemin het Fransch daar op ééne lijn wordt gesteld met het Engelsch,—dat op het eiland Jersey, dat toch ook eene Engelsche Kolonie is, het Fransch *boven* het Engelsch wordt gesteld, en dat zelfs zoozeer, dat (gelijk men nog in de voorlaatste "Home Edition" van een Engelschen tijdgenoot kan lezen), de Wetgeving aldaar verleden maand weigerde eene petitie van Engelsche scheepseigenaren in ontvangst te nemen, om de eenvoudige reden dat dezelve *in het Engelsch* was gesteld! Daar waren er ook anderen, van wie wij betere dingen hadden verwacht, die aan de gansche kwestie een materialistische wending gaven, die onderzochten, welk finantieel voordeel met het Hollandsch te behalen was, en dat onderzoek gebragt hebbende tot een voor die taal verre van voordeelig resultaat, schenen te meenen, dat het onderwerp daarmede uitgeput was. Doch die zóó spraken, waren al zeer beperkt in getal, en zij werden mooi op hun plaats gesteld door vele sprekers, en vooral door Di. de Vos en Moorrees. De overgroote meerderheid, hoezeer zij ook verschilde omtrent bijzonderheden, erkende dat er meer aan het Hollandsch dient gedaan te worden. En ging de motie van Ds. Louw al door met eene meerderheid van slechts 54 tegen 37 stemmen, dat was, omdat zelfs warme vrienden van het Hollandsch niet van zich konden verkrijgen, om de Regering te verzoeken, het onderzoek in die taal verpligt te maken voor alle leden der Ned. Geref. Kerk, die zich aanmelden voor het afleggen der onderwijzers-examina, terwijl leden van andere kerken van die verpligting zijn vrijgesteld. En wij moeten erkennen, dat er nog al wat tegen Ds. Louws motie was aan te voeren. In de eerste plaats geeft hij het beginsel prijs van gelijke regten voor beide talen. En in de tweede plaats eischt hij praktisch, dat de Regering zal gaan onderzoek doen naar de godsdienstige gezindten waartoe de kandidaten behooren, en aan die van eene gezindte eischen zal gaan stellen, waarvan zij die der andere vrijstelt,—iets waartoe zij, vooral nu zij zoo erg er op gesteld is kleurloos te schijnen op sectarisch gebied, wel niet zal te bewegen zijn. Ons dunkt dat Ds. Louw, toen hij eenmaal het verpligtend stellen van het Hollandsch voor *alle* kandidaten liet varen, zijn doel beter had kunnen bereiken met, als tweede deel zijner motie, voor te stellen, dat de Regering de degelijke kennis van minstens één moderne taal, behalve het Engelsch, bij de onderwijzersexamina, gebiedend make, en dat er invloed worde uitgeoefend op different schoolbesturen, om het onderwijs zoo in te rigten, dat de kandidaten als van zelven er toe gebragt worden, Hollandsch te kiezen. Doch met dat al is het aannemen van eene motie als die van Ds. Louw, met al hare gebreken, een veel beteekenend en voor Hollandsche Afrikaanders verblijdend teeken des tijds. Verblijdend vooral is het, dat juist de jongere predikanten onder de voorstanders werden gevonden. Dat geeft hoop voor het aankomende geslacht. Dat bewijst, dat de "aankomelingen" zelfs meer patriottisch zijn dan de ouden van dagen. En dat geeft vrijmoedigheid om de zaak warm te houden, hetgeen wij dan ook hopen te zullen doen.

CORRESPONDENTIE.—Alweder moeten vele brieven overstaan, waaronder ook een van den heer Piet Joubert over den Transvaalschen toestand.

DE OUDTSHOORNSCHE BURGERS zijn verleden Vrijdag op reis gegaan naar Port Elizabeth.

DS. SCHOLTZ, van Napier, zal op Zondag den 21sten dezer de diensten te Philadelphia waarnemen.

DE EERW. PROPONENT ADRIAAN HOFMEYR is beroepen te Kimberley.

DE Z. A. BOERENBESCHERMINGSVEREENIGING houdt Maandag hare tweede jaarlijksche vergadering in de Koopmansbeurs.—*Zie Advertentie.*

DE *Kinfauns Castle*, de eerstvolgende geregelde maalboot van Engeland, wordt morgen verwacht. De Orient maalboot *Potosi* mede.

DE SPECIALE AVONDDIENSTEN in het Gesticht zullen tot het einde dezer week worden voortgezet. Er loopt elken avond een speciale tram na afloop der diensten.

HENRY JAMES, een broeder van Alexander James, den aanbrenger der politie te Kimberley, die onlangs tot vijf jaar dwangarbeid veroordeeld was, is in den Vrijstaat in hechtenis genomen en moet insgelijks voor ongeoorloofden diamanthandel teregtstaan.

DE VRIJSTAATSCHE *Fakkel* zegt:—"Z.H.Ed. de Staatspresident en de W.Ew. heer Brebner hebben onlangs Witzieshoek bezocht en schijnen zeer voldaan te zijn met den vooruitgang, welken het volk van Paulus Mopeli maakt."

REGEN.—Colesberg, dorp en distrikt, heeft overvloedige regens gehad. Philipstown, Hanover, Middelburg en Cradock hebben in dien regen gedeeld. De Vrijstaat tot en met de Diamantvelden, zuchten echter volgens de laatste berigten nog onder aanhoudende droogte.

DE HEER THEUNIS MEIJER, Donderdag avond te Herbertsdale zijnde, heeft in groot levensgevaar verkeerd, gedurende een donderbui, die daar toen woedde. Hij was pas van zijn paard geklommen en zou huiswaarts keeren, toen het dier door den bliksem werd doodgeslagen.—*Mossel Bay Advertiser.*

DE DOODSTRAF, waartoe Philip Barnes, de Oudtshoornsche moordenaar, door den Rondgaanden Regter veroordeeld was, is verleden Vrijdag morgen vroeg voltrokken. De levensvonk was eerst tien minuten na het vallen van het luik uitgebluscht. Von Witt fungeerde als scherpregter.

POGING TOT ZELFMOORD.—Zekere Palmer, die onlangs uit Engeland is aangekomen als opzigter bij de Baksteenmaatschappij te Kimberley, heeft in een vlaag van verregaande dronkenschap getracht zich den hals af te snijden. De wond liep van oor tot oor, maar was niet diep genoeg om doodelijk te zijn. De man ligt nu in het hospitaal en is op weg van beterschap.

STRUISVOGELS EN WILDE TABAK.—Een groote troep struisvogels—vijftig of nog meer—van den heer Holmes, wonende op de plaats Kendrew, is volgens een verhaal in de *Graaff Reinet Herald* den dood nabij geweest door het eten van wilde tabaksbladeren. De eigenaar, gelukkig tijdig genoeg geïnformeerd, voorzag zich van al de kastorolie, die hij meester kon worden, diende aan elken vogel een dosis daarvan toe, en had het geluk dat van het gansche aantal niet meer dan twee bezweken.

DE HEER FRED. KOLBE, vroeger student aan het Z. A. Kollege alhier en houder van de Jamiesonsbeurs, en die drie jaren geleden door kardinaal Manning in de Roomsche Kerk werd opgenomen, heeft in het Engelsche Kollege te Rome, waar hij sedert zijne studien heeft voortgezet, den graad bekomen van B. D. Bij de jongste prijsuitdeeling aan het Gregoriaansche Gymnasium aldaar werd hem de medaille toegekend in de Dogmatische Theologie, terwijl hij tevens met lof examen aflegde in de Morele Theologie.

AANSTELLINGEN.—De heeren A. Kropff, Julius Tronau, G. C. Treadway, Chr. Gattoch, en W. G. Featherstone tot veldkornets in de afdeeling Stutterheim; de heer J. A. Raubenheimer tot Veldkommandant van de Burgers in Riversdale, in plaats van den heer M. W. Theunissen, die bedankt heeft; de heer O. M. Bergh tot Veldkornet van de wijk Voor Lange Kloof in de afdeeling George, in plaats van den heer P. Taute, die bedankt heeft; de heer W. J. Currie tot veldkornet van de wijk Oostrivier, Albanie, in plaats van den heer J. H. Nel, die bedankt heeft; de heer Obermeijer tot postmeester te Fraserburg; de heer J. Mitchell tot postmeester op het station, Coerney, afdeeling Alexandrie.

TULBAGH, 15 Nov.—Gisteren hadden wij den Wel-Eerw. heer de Kock in ons midden, en naar ik vernomen heb, is hij heden morgen wederom stadwaarts gekeerd. Ik heb hooren afkondigen, eenige weken geleden, dat Ds. Stegmann, van Adelaide, ook alhier eene beurt voor Ds. Robertson zou komen waarnemen, maar tot nog toe hebben wij niet de eer gehad hem in ons midden te zien. Het spijt mij zeer, want wij allen, en ik vooral, zijn zeer verlangend.

HERMANUS-PIETERSFONTEIN, CALEDON, 14 Nov. 1880.—Van deze plaats gaan Maandag twee burgers naar het oorlogstooneel namelijk de heeren Jan Minnaar en Johannes Henn, de heer Mathew kwam vrij.—Vischvangst bijzonder slecht dit jaar, zelfs niet genoeg te krijgen voor eigen gebruik.—De Eerw. Eedes, van Caledon, bragt ons l.l. Maandag een bezoek en preekte des avonds. Den volgenden morgen werd het Heilig Avondmaal uitgedeeld. De opkomst was voor deze kleine plaats goed.—*Correspondent.*

HET WEDER in Kaapstad heeft plotseling eene welkome verandering ondergaan. Dingsdag morgen vroeg vielen milde regenbuijen, en in weerwil van het feit, dat de wind sedert weer naar het Zuidoosten getrokken is, regende het gisteren den geheelen namiddag en avond,—niet hard, maar toch zoo aanhoudend, dat de grond voor het oogenblik mildelijk gedrenkt is. Dit is een niet genoeg te waarderen uitkomst, want het groote reservoir dat onzen zomervoorraad drinkwater moet bevatten, en in andere jaren om dezen tijd en nog een maand later, gewoonlijk boordevol is, was nu bijna geheel ledig.

RIEBEEKSKASTEEL, 15 Nov. 1880.—De Kerkeraad heeft in de afgeloopene week als leeraar beroepen Ds. Hauman. Op het gros stonden Di. du Toit (Philipstown), Krige (Franschhoek), Moorrees (Richmond), Roos (Alexandrie); Kandidaten Kriel, Mostert en Joubert. Op het tweetal, Hauman 9 stemmen, du Toit 1. De Heer bewege hem, zich onzer te ontfermen.—Ons dorpje ziet er nu lief uit, boomen en planten tieren welig, jammer dat de droogte ons begint te drukken. De korenoogst rondom ons valt niet heel gunstig uit van wege de droogte. De velden zijn wit, de zeisen staan gereed, maar de maaijers ontbreken, vooral nu onze zonen ten strijde trekken.—*Correspondent.*

AFDEELINGSRAAD VAN STELLENBOSCH.—De volgende zijn de notulen der vergadering, gehouden op 9 November 1880.—Aanwezig, de heeren J. G. Mader (voorzitter), J. G. Fischer, J. Holm, D. de Waal, P. A. Myburgh, L.W.V., en J. G. Krige. Notulen der jongst gehouden vergadering voorgelezen en goedgekeurd.—Voorgelezen een brief van den heer van Es, betreffende de klagt van den heer van der Spuy. Besloten, de heeren Mader, Holm en de Waal af te vaardigen om het noodige onderzoek in te stellen.—Voorgelezen een schrijven, waarbij de Landmeter-Generaal de aanbeveling deed, om den landmeter, den heer Aling, een extra honorarium toe te kennen van £2 2s. per dag, boven de verschillende posten van het Gouvernementstarief, zoolang hij te velde onledig is met het houden van de noodige hermetingen der eigendommen van de heeren Neethling en Krige te Mostertbaai.—Voorgelezen een brief van den heer Crozier. Besloten dien voor kennisgeving aan te nemen.—Voorgelezen een brief van den heer du Preez, qq. de Waal, dienende tot aanvraag van een stuk Kroonland. Besloten, dat de Raad die zal aanbevelen overeenkomstig Artikel 18, wet No. 14 van 1878.—Voorgelezen een brief van den heer P. J. Bosman, qq. P. J. Roux, inhoudende aanvraag om een stuk Kroonland. Besloten haar aan te bevelen volgens Art. 18, wet No. 14 van 1878.—Eenige rekeningen voor onderhoud van wegen goedgekeurd.—Voorgelezen eene circulaire, waarbij de Commissaris van Kroonlanderijen en Openbare Werken den Raad verzocht, zijne opinie te uiten omtrent zekere wetten, betrekking hebbende op Afdeelingsraden. Besloten, de heeren Mader, Krige en den Secretaris aan te stellen als commissie om de circulaire in overweging te nemen en een opinie uit te drukken.—Besloten, den Secretaris te magtigen om de Tolverpachting voor het jaar 1881 te adverteren, en tenders voor voerage te vragen.—Met betrekking tot de brug over de Plankenbrugrivier, werd het plan van den heer J. Holm aangenomen, met uitsondering van het bruggehoofd, zullende de brug 24 voet breed zijn. Tevens besloten, het comité te magtigen tot het onmiddelijk aanvangen der werkzaamheden.

DE SYNODE.

MAANDAG NAMIDDAG.

RAPPORT VAN DE COMMISSIE OVER HET SCHOOLWEZEN.

Dit rapport werd voorgelezen en kwam nu in behandeling. Punt voor punt werd besproken en het eerste, dat aldus luidde:—

"Het gebrek aan Fondsen, waarover vooral in paragrafen 1 en 2 wordt geklaagd, en ten gevolge waarvan slechts *zes* jongelingen jaarlijks van Kerkwege in de Normaalschool ondersteuning ontvangen. Uwe Commissie wenscht, overeenkomstig Par. 3 van het Rapport, aan te bevelen, dat door de Synode bepaald zal worden om de toelage van £15 aan *twaalf*, instede van als tot nu toe geschied is aan *zes* studenten te geven."

Werd met groote meerderheid zonder discussie aangenomen, nadat

Ds. McGregor nog voorgesteld had, dat ook het eerste gedeelte van het oorspronkelijk rapport onder III vermeld, zou aangenomen, en dat de toelagen zouden toegekend worden met vergelijkende examina.

Aangenomen.

Punt 2 liep aldus:—

"In Par. 3, *de tweede helft*, stelt de Synodale Schoolcommissie voor, om de kweekeling-onderwijzers, voordat zij in de Normaalschool komen, instede van *drie* jaren, *vier* of *vijf* jaren in de voorbereidende scholen te laten blijven. Uwe Commissie meent echter, dat dit door gebrek aan Fondsen nu vooreerst onuitvoerbaar is, tenzij er groote vooruitgang in de bijdragen onzer gemeenten zij. Misschien zou het aan de Synodale Schoolcommissie door de Synode kunnen worden opgedragen om, als de Fondsen het toelaten, zoodanige verlenging van de voorbereidende studiejaren toe te staan."

Ds. Steijtler drukte zijn groote tevredenheid uit, dat door een langeren studietijd er betere onderwijzers verwacht konden worden.

Punt 3 luidde aldus:

"Met betrekking tot het gebrek aan Fondsen is uwe Commissie van oordeel, dat, indien de zaak meer prominent onder de aandacht der gemeenten, door hunne leeraren en door de Ringsinspektoren, gebragt moest worden, er gemakkelijk ten minste £10 van iedere gemeente kan gekregen worden."

Ds. Steijtler bepleitte het noodzakelijke, dat er van de Synode een stem uitging, opdat er toch wat meer van de gemeenten zou inkomen.

Ds. Stegmann, jr., merkte op, dat sommige gemeenten slechts 15s. gaven (geroep van schande).

Ds. de Vos merkte op, dat zooals de zaken nu stonden, er slechts zes leerlingen ondersteuning konden erlangen bij de opleiding voor onderwijzers, terwijl het Gouvernement gewillig was subsidie aan dertig jongelui te geven.

Ds. McGregor zeide, dat de zaak prominent voor de gemeenten moest gebragt worden en hoopte, dat deze zaak in den Herderlijken Brief vermeld zou worden.

Ds. Neethling (Stellenbosch) merkte op, dat de Ringen toch moesten toezien, dat de besluiten der Synode werden uitgevoerd. Hij vreesde, dat een eenvoudige vermelding in dien Brief weinig zou baten.

Dr. Hofmeyr stelde voor, het bedrag vast te stellen van £5—£10, terwijl aan de Ringsinspekteuren zal worden opgedragen, om te zien, dat het geld opgedokt wordt.

Dr. Roux zeide, dat sommige gemeenten moede werden om te geven, zooals bijv. zijne gemeente, waar men al sedert twee jaar op een onderwijzer gewacht had.

De Actuarius zeide, dat de boom nog te jong was om vele vruchten af te werpen. Hij vreesde, dat er te weinig acht geslagen werd op hetgeen er in den Herderlijken Brief vermeld werd. Vele zaken werden ook niet door de leeken begrepen, en er werd veel geld gegeven, enkel uit respekt voor den leeraar, zonder dat men wist, waarvoor men gaf.

Ds. McGregor zeide, dat er veel schuld bij de leeraars lag, dat de Herderlijke Brief niet meer ter harte werd genomen. Bij gelegenheid van het voorlezen van dien Brief, preekte hij nooit, maar bepaalde zich bij dien Brief. Hij stelde voor, de zaak aan den Ring op te dragen.

De ouderling van Stellenbosch zeide, dat hij geen vrijmoedigheid had om de Normaalschool aan de gemeenten aan te bevelen. Hij was er verleden week geweest en er werd geen woordje Hollandsch gesproken of gezongen.

Ds. du Plessis merkte op, dat er een groot verschil bestond tusschen de Normaal- en de Modelschool. Op de laatste werd eenvoudig aan de onderwijzers gelegenheid gegeven om zich te oefenen in het onderwijs geven. Hij wist, dat er over de Normaalschool veel gesproken werd en dat er soms verkeerde opinies geuit werden; het zou daarom wenschelijk zijn, dat de ouderlingen nu uitspraken, wat hun op het hart lag. He vooroordeel kwam veeltijds voort uit een verkeerde opvatting. Hij drong er verder op aan, dat er duidelijker aangegeven zou worden, hoeveel de gemeenten gegeven hadden.

De ouderling van Alexandria vroeg, hoe lang de studietijd voor onderwijzers op de N. S. was, waarop

De Actuarius hem antwoordde, dat die tijd drie jaren is, waarvoor hem twee jaren subsidie wordt gegeven.

Genoemde ouderling wilde zich goed op de hoogte der zaak stellen en wilde weten, of er in de school zoowel examen werd afgenomen in het Hollandsch als in het Engelsch, waarop de Actuarius weer bevestigend antwoordde.

De Actuarius merkte verder op, als antwoord aan Ds. du Plessis, dat de gevraagde opgaven grootelijks te vinden zouden zijn in de vergelijkende statistiek.

De ouderling van Maraisburg was verheugd, dat er ook in het Hollandsch aan de N. S. examen werd afgenomen, en stelde voor, het bedrag minstens op £10 vast te stellen.

Ds. Neethling (Stellenbosch) was er tegen, dat er een bedrag in den Herderlijken Brief zou genoemd worden; voorts moesten de Ringsbesturen voornamelijk bij de gemeenten de zegeningen van God voor oogen houden en de achterblijvenden opwekken om te contribueren.

Ds. Stegmann Jun. wees er op, dat het bedrag der toelagen grooter was dan de inkomsten. Niet alleen leed hierdoor de Normaalschool, maar ook te Robertson, waar vroeger zes jongelui opgeleid werden, was nu zelfs geen enkele toelage. In de *Kerkbode* was het punt in kwestie reeds meer dan eens behandeld, doch spreker was overtuigd, dat velen het blad nooit inzagen. Men moest nu goed begrijpen, dat er £15 voor elk der 12 jongelui naar de Normaalschool ging en dat het andere geld gebruikt werd voor de scholen te Stellenbosch, Montagu, Cradock, Worcester enz.

Ds. Steytler wilde, dat de Rings-inspekteurs ook meer hun pligt zouden doen en toezien, dat het geld inkwam.

De Ouderling van Graaff Reinet verwees naar Artt. 12 en 16 en beklaagde zich, dat meerdere sprekers drie, viermaal het woord voerden.

Het voorstel, wat betreft de vermelding in den Herderlijken Brief werd aangenomen.

Aan de orde was nu punt 4, dat aldus luidde:

"Vooral wenscht Uwe Commissie de aandacht van de Synode te bepalen bij hetgeen waarover geklaagd wordt in Paragrafen 4, 5, 6 van het Rapport in behandeling, te weten, het bijwonen van Roomsche scholen door onze kinderen, en wenscht aan te bevelen, dat in den Herderlijken Brief beslist gewezen zal worden op de gevaren aan zoodanige handelwijze verbonden."

Ds. Steytler zeide, dat deze kwestie een levenskwestie was, want zelfs ouderlingen en diakenen hadden hun kinderen naar Roomsche scholen gezonden. Zijn Hugenotenbloed vloeide nog dik in zijn aderen en hij betreurde het, dat die kostbare tijd, waarin de beste zaden in de jeugdige harten konden gestrooid worden, besteed werd aan een onderwijs, dat wel zeer negatief op godsdienstig gebied genoemd werd, doch, zooals reeds bij verscheidene gelegenheden bewezen was, vele afvalligen maakt. In verscheidene plaatsen had men gezien, dat de kinderen als Roomschen terugkeerden; men moest met omzigtigheid met die wolven, waartegen ons voorgeslacht zoo lang gevochten had, omgaan, en zich niet laten verblinden, omdat de schoolprijs een beetje minder was. Onze kinderen werden van ons vervreemd, onze taal en onze nationaliteit door hen vertrapt. Hij waarschuwde de ouders ernstig voor de Roomsche scholen, en er was volstrekt geen excuus om de kinderen voorbij Uitenhage naar die Roomsche inrigtingen te Grahamstad of aan de Baai te zenden.

Ds. Neethling waarschuwde ook tegen de verkeerde invloeden der Roomschen.

Ds. de Vos drukte ook op de groote noodzakelijkheid om de menschen voor te lichten. Men zeide zoo dikwijls, dat er in het geheel geen godsdienst op die scholen geleerd werd, doch zulks was slechts schijnbaar, want ter zelfder tijd wist men door bijzondere schoolboekjes er een verkeerden invloed uit te oefenen. Menschen van algemeene kennis zagen het gevaar van die scholen niet in, en het beste redmiddel was onze scholen tot het hoogste peil op te voeren en zoo goedkoop mogelijk te maken. Iemand die iets van onze geschiedenis af wist, zou overtuigd zijn, dat de grootste strijd op het gebied der scholen zou moeten gestreden worden.

Ds. Muller noemde eenige voorbeelden op, hoe ook in zijn gemeente de menschen onverschillig waren. Daar bestond een nonnenschool, en de nonnen wisten door hare lieftalligheid de harten der kleinen te winnen en er het onkruid te zaaijen. Al dat praten gaf evenwel niets, indien er niet in de behoeften der ouders werd voorzien, die goed en goedkoop onderwijs verlangden voor hunne kinderen.

De Actuarius had een Protestantsche vrouw ontmoet, waarvan ook een dochtertje op de Roomsche school onderrigt kreeg. De moeder had haar daarheen gezonden, alleen ter wille van de goedkoopte. Het was bij onze kerk vrij moeijelijk om zoo goedkoop onderwijs te geven, daar er te veel betaald moest worden aan salarissen, terwijl bij de Roomsche Kerk, zooals aan spreker verzekerd was, de onderwijzers soms niet alleen kosteloos onderwijs geven, maar ook hun geld nog in de kas der inrigtingen storten. Het was daarom te wenschen dat alle krachten zouden ingespannen worden, om ook onze school sterk te maken, en hij hoopte dat die zaak in giften en legaten niet vergeten zou worden.

Ds Stegmann Jr. zeide ook dat het geweten der kerk moest ontwaken. Het was zeker aan velen niet bekend, dat een Katholiek mogt liegen aan een Protestant, dat was een Jezuitische stelregel. Hij haalde bewijzen aan, om de vergadering te toonen, hoe arglistig er op de scholen gehandeld werd om al gaandeweg de principes van het Roomsche geloof aan de Protestantsche kinderen op te dringen. De indrukken, op de kinderen gemaakt, werden niet ligt uitgewischt. Er moesten meer scholen opgerigt worden. De strijd met de Roomschen, wat goedkoopte betrof, was ongelijk, doch spreker wanhoopte niet aan de toekomst en hij verstoutte zich te zeggen, dat onze scholen beter waren dan de Roomsche; zulks was uit de examen-programmas te blijken. Het was bij het jongste examen de eerste maal, dat er een Roomsch kind aan het hoofd van de lijst stond.

De Ouderling van Glen Lynden noemde eenige voorbeelden op van de slechte invloeden, die ook Roomsche gouvernantes somtijds uitoefenden. Hij wees er op, om toch tegenover een kerk, waartegen onze voorvaders zoo vurig gestreden hadden, op onze hoede te zijn.

Ds. C. Murray zeide, dat de menschen zich al te veel lieten misleiden door te denken, dat er volstrekt geen godsdienst onderwezen werd. Dit was begoocheling. De kinderen werden op zulk een vriendelijke, zachte wijze behandeld, dat het kinderhart spoedig werd gewonnen. Het was nu tijd om de waarschuwende stem te laten hooren—er was een scheidsmuur tusschen de Roomsche en de Protestantsche Kerken, die niet moest afgebroken worden. Als voorbeeld, waartoe het Katholicisme leiden kon, en om te bewijzen dat het geen streven der Roomschen was om een arbeidsveld te zoeken, wees spreker op Spanje, dat in zulk een ellendigen toestand verkeerde, vijfhonderd percent slechter dan de toestand van onze kerk. Neen, het was het streven

der Roomsche Kerk om onze kerk uit het veld te slaan. De meisjes werden gewonnen, want dan had men ook een moeder gewonnen en met de moeder later het huisgezin. Op deze wijze zouden de Roomschen hun langgewenschten invloed erlangen.

De aanbeveling in punt 4 vervat werd aangenomen met algemeene stemmen.

De motie van orde, reeds heden morgen medegedeeld kwam nu in behandeling.

De pred. van Mosselbaai hield een zeer luimige aanspraak, voornamelijk op de groote kosten wijzende, die elke dag verzuimens na zich sleepte; hij wilde gaarne weten, of de predd. van de Kaapstad en omstreken zulk een groot geduld zouden oefenen als hij en anderen, wanneer de Synode eens te Graaff Reinet zou zitten in plaats van hier.

Ds. Stegmann beval aan, dat de Synode Dingsdag over dacht dagen zou sluiten, met welk voorstel de vergadering instemde.

De Actuarius zeide dat het onmogelijk is vroeger te sluiten; hij wilde geen overhaasting, want nu reeds op Vrijdag was het gebleken, hoe afgemat zelfs de helderste hoofden der vergadering waren.

Werd besloten op het Broederlijk onderhoud aan prof. Hofmeyr en den pred. van Bethulie gelegenheid te geven, de vergadering toe te spreken.

De Ouderling van Murraysburg deed het nagebed.

DINGSDAG MORGEN.

De Scriba opende met gebed, waarna de notulen werden voorgelesen en goedgekeurd.

RAPPORT VAN DE COMMISSIE OVER HET SCHOOLWEZEN.

Aan de orde was paragraaf 5, dat aldus luidde:

"In Paragrafen 7, 8 en 9 van het Rapport der Synodale Schoolcommissie wordt gewezen op de aanstelling van den Organiseerenden Inspector van Scholen door het Gouvernement. Uwe commissie meent dat de aanstelling van zoodanigen ambtenaar aantoont dat er eene bepaalde behoefte bestaat. Echter beaamt Uwe Commissie ten volle hetgeen in Par. 11 van het Rapport der Commissie gezegd wordt: dat het werk der Regering in deze zaak meer ondersteuning dan organizeren moest zijn. Om die reden is Uwe Commissie van gevoelen, dat zoo lang er geen man bepaald kan worden afgezonderd, het beste is om de toelage van den Superintendent en de Inspectoren te vermeerderen, ten einde hen in staat te stellen om het werk met kracht voort te zetten."

Ds. de Vos zeide dat de regering tot nu toe alleen inspekteurs had om de scholen te bezoeken; nu heeft de regering een man aangesteld, die bepaald scholen zal organiseren. Het werk wordt aldus aan de kerk uit de handen genomen. Spreker meende, dat de oprigting van een school van de ouders zelven moest uitgaan. Aangezien het onmogelijk was voor de kerk om een bepaalden persoon (leeraar) voor dit doel af te zonderen, zou hij aanraden en was het wenschelijk de toelagen van den Superintendent en die van de Ringsinspecteuren te vermeerderen, opdat het werk met meer kracht zou kunnen plaats vinden.

Dr. Kotzé verwachtte weinig heils van een man, die enkel aangesteld was om scholen te organiseren.

Ds. Stegmann Jr. merkte op, dat de ambtenaar in kwestie door de regering reeds was aangesteld; het was de heer Sampson.

De Scriba vroeg hoeveel er onder die vermeerdering van toelage moest verstaan worden?

Ds. de Vos antwoordde dat dit punt bij artikel 12 kon worden aangenomen.

Dr. Hofmeyr stelde voor, de aanbeveling aan te nemen en voorts hetzelfde plan te volgen van wat met betrekking tot de zendinginspecteuren bepaald is en de toelage zoodanig vast te stellen, dat deze het bedrag van £15 niet te boven gaat. Het bedrag voor den superintendent kon later vastgesteld worden. De uitgaven zouden gecontroleerd kunnen worden door den Ring.

Dr. Roux meende, dat het wenschelijk was de betrekking van zending- en schoolinspecteur in één persoon te vereenigen, met welk voorstel de pred. van Glen. Lynden zich vereenigde. De eerste spreker meende voorts, dat £15 voor een inspecteur *iets* was! Indien zulk een persoon zijn pligt zou willen doen, had hij minstens £100 noodig.

Ds. de Beer zeide, dat de discussie over het onderwijs gisteren diepe wonden geslagen had en allen treurig had aangedaan. Hij bad den inspecteuren kracht toe op hun arbeid en hoopte, dat de zaken een wending ten goede mogten nemen.

De ouderling van Somerset stelde voor om de aanbeveling *niet* aan te nemen, tegen welke emendatie

Dr. Hofmeijr objecteerde, omdat dit voorstel juist in de tegenovergestelden zin van het zijne was zonder eenige reden of iets nieuws aan te geven.

Dr. Scholtz (Calvinia) hoopte dat hij nu ook eens met het bezoek van een inspekteur zou vereerd worden.

Ds. W. Murray antwoordde, dat de kosten om zich naar Calvinia te begeven evenveel bedragen als het salaris voor dit jaar.

Ds. Rabie merkte voorts op, dat de predikant van Calvinia zelf subinspekteur der zending was en zich dus niet beklagen kon.

Het voorstel van den ouderling van Somerset Oost werd daarop aangenomen met 50 tegen 21 stemmen.

Ds. McGregor stelde voor Art. 103 aldus te lezen:

"De Ringsinspekteur ontvangt jaarlijks een honorarium van £10 en billijke reisonkosten uit het Synodale Fonds.

Ds. Krige van Franschhoek secondeerde.

De Scriba vond het voorstel te onbepaald.

Ds. Steijtler wilde het honorarium weglaten. Het voorstel werd ingetrokken.

DE HOLLANDSCHE TAAL.

Thans volgde punt 6:

"Tevens heeft Uwe Commissie met blijdschap uit Paragraaf 10 van het Rapport vernomen dat de Hollandsche taal op de meeste Gouvernementsscholen wordt onderwezen, en dat er op die scholen ruim *vier duizend* werden gevonden die in het Hollandsch onderwijs ontvangen."

Ds. Steijtler vroeg of de Commissie kon zeggen hoevele duizenden er waren, die geen Hollandsch onderwijs ontvingen.

Ds. Stegmann junr. antwoordde dat dit moeijelijk was te zeggen, doch zeker meer dan 3000.

De ouderling van Stellenbosch vond het getal van 3000 *zeer* gering. De zaak was voor hem van groot belang.

De ouderling van Middelburg wilde weten hoeveel tijd en er aan het Hollandsch besteed was.

Ds. Stegmann, junr. merkte op, dat het aan de schoolcommissie zou overgelaten worden dien tijd te bepalen.

Ds. McGregor zeide dat het aan de plaatselijke leeraren moest overgelaten worden.

De ouderling van Graaff Reinett zeide, dat het Hollandsch onderwijs in zijn gemeente slechts zeer gebrekkig was. Het was onmogelijk, daar een Hollandsche onderwijzer te erlangen.

Ds. Stegmann, jun. zeide dat hij nooit uit Graaff-Reinet een aanzoek had gezien voor een onderwijzer uit de Normaalschool. En waren er 13 uitgegaan en er was geen aanzoek van dien kant gekomen.

Ds. de Vos zeide, dat hij wist, dat er gevallen waren, dat het zeer moeijelijk was om Hollandsch onderrigt te krijgen, maar zeer dikwijls zeiden de ouders "ja de kinderen leeren het Hollandsch van zelven en daarom werd soms niet de noodige moeite aan het Hollandsch gedaan." Het onderwijs in die taal breidde zich overigens uit.

Dr. Kotzé meende ook dat de ouders dikwijls schuld droegen van de weinige attentie aan het Hollandsch. Wij waren geregtigd te eischen, dat de eene taal steeds naast de andere geplaatst werd. Wanneer er van de 60,000 kinderen slechts 4000 in de Hollandsche taal onderrigt verkregen, dan was dit getal zeer klein.

Ds. McGregor stelde voor: De Synode verneemt met blijdschap dat er meer en meer Hollandsch beoefend wordt. Hij zeide, dat soms juist de menschen, die het hardst voor het Hollandsch optraden, het minste voor die taal deden. Er werd nu meer Hollandsch geleerd dan twintig jaren geleden. Er was bijna geen enkele school waar er geen Hollandsch werd geleerd. Er waren broeders, die tegen de Normaalschool spraken; dit was juist een inrigting om de kerk te schragen, en die menschen deden voor het Hollandsch slechts zeer weinig.

Ds. Steytler was tegen het voorstel van Ds. McGregor. Hij moest zijn droefheid te kennen geven, dat er slechts zulk een luttel aantal kinderen in het Hollandsch onderwijs genoten. Wanneer wij nagingen met welk een overweldigende meerderheid onze kerk hier in dit land stond, dan hadden wij het regt om te eischen, dat er van de Regering een bevel uitging, dat het Hollandsch *moest* onderwezen worden. De Regering *moest* erkennen dat wij een groote magt in dit land waren. Werd er geen het Gouvernement wel tusschenbeiden, en het was minstens noodzakelijk dat er van elke twee onderwijzers op een school één Hollandsch kende. Het Engelsche element behandelde het Hollandsch soms met minachting; was het niet schreiend onregt, dat een telegram altijd in het Engelsch moest worden opgesteld? Wanneer je bij de klerken op een gouvernementskantoor kwam en Hollandsch sprak dan konden zij zich niet . . . . ..

Ds. Stegmann viel spreker in de reden en zeide, dat deze zaak hier niets te maken had.

Ds. Steytler ging voort: Was het geen onregt? Wij vroegen niet te veel, wanneer wij dit van het Gouvernement eischten. Hollandsch was meer noodzakelijk dan de kennis van de vraagstukken van Euclides. Hij had ter wille van het Hollandsch, zelf een school opgerigt; hij had zelf gedurende 14 jaren onderwijs gegeven; hij hoopte, dat de tijd niet verre meer zou zijn, wanneer elk ambtenaar zich in beide talen kon uitdrukken. Te Uitenhage, Graaff Reinet, Somerset en Alexandrië bestond geen Hollandsch onderwijs en dat was te betreuren. Het Hollandsch moest zoover geleerd worden, dat de kinderen, uit de school komende, minstens een preek konden verstaan en genieten. Er moest een petitie worden gezonden naar het Parlement, ten einde meer regten voor het Hollandsch te erlangen.

Ds. Beck meende, dat de klagt van den vorigen spreker tegen het Gouvernement slechts denkbeeldig was. Hij wilde de twee talen naast elkaar plaatsen, doch geen dwang uitoefenen. Het was ongerijmd, dat de ambtenaren Hollandsch moesten kennen: deze kolonie was toch onder de Engelsche vlag. Wat de moedertaal betrof, het was nog de vraag, welke moedertaal hier het meeste vertegenwoordigd was: het zij Fransch, Duitsch of eenige andere taal. Hij was niet tegen het Hollandsch, doch wij moesten letten op den geest der tijden; wij konden niet blijven stilstaan en mogten geen dwingelandij uitoefenen. Toch meende hij dat het pligt was de stem te laten hooren.

Ds. de Vos meende, dat de sprekers van het punt afdwaalden; de taal kon in behandeling komen, wanneer de Beschrijvingspunten dienaangaande ter sprake kwamen.

Ds. Stegmann Jun. wilde gaarne zien, dat de discussie meer geleidelijk zou plaats vinden.

Ds. Muller wilde, dat alle Beschrijvingspunten op het Hollandsch betrekking hebbende, ter zelfder tijd nu zouden worden afgehandeld, in welke zienswijze de vergadering niet deelde.

Ds. Stegmann Sen. nu het woord nemende, zeide, dat hij veel voor het Hollandsch gedaan had en nog deed, getuige zijn menigvuldige bijdragen in de *Christen*. Hij meende, dat hij meer gedaan had dan menige broeder. Ofschoon een Hollandsch predikant, was hij in de taal niet zeer bedreven, daar hij er nooit degelijk onderwijs in gehad had en bij Duitschers opgevoed was, doch hij rekende het zich tot pligt de gemeente in die taal te stichten. Hij was het eens met degenen, die beweerden, dat er werkelijk zooveel belang in het Hollandsch niet gesteld werd, als men wel beweerde. Hij was nog kort geleden in een boerengemeente geweest, en had aldaar een plaats bezocht, waar aan het hoofd der huisschool een Engelschman stond. Er werd geen Hollandsch hoegenaamd geleerd, en toen hij zijne verwondering hierover had te kennen gegeven, had de onderwijzer hem geantwoord, dat het de uitdrukkelijke begeerte van den boer was, dat er slechts Engelsch onderwezen zou worden. De man was op die voorwaarden in dienst genomen, en hij had spreker nog inlichtingen gevraagd, hoe hij handelen moest met het godsdienstonderwijs, waarop deze geantwoord had, dat dit onderrigt, zoomede dat in de Zondagschool, in het Hollandsch moest plaats vinden. Hij (Ds. Stegmann) verheugde zich, dat Ds. Steytler geen Paus, en evenmin een Keizer was, want hij twijfelde er niet aan of, in dit geval zou deze een ware dwingeland zijn. In zijn rede toch had de predikant van Uitenhage gezegd, dat men de regering moest aanzetten om toch de kinderen te dwingen de Hollandsche taal te leeren. Wanneer men begon met een kind te dwingen een zekere taal te leeren, dan stond men toch voorzeker een beginsel voor, dat niet anders dan zeer slecht moest werken en kwade gevolgen na zich zou slepen. Hij wilde dien spreker één vraag doen, namelijk, hoe het kwam, dat, toen het College te Riebeek opgerigt was, deze ook niet gezorgd had een bekwaam Hollandsch onderwijzer aan die inrigting te plaatsen en dat evenmin een Hollandsche dame aan het hoofd zijner dames-school geplaatst was? Hij (spreker) was met die school goed bekend; zij was puik en de leerlingen waren er goed ontwikkeld, doch het Engelsch was er het hoofdelement. Ds. Steytler had zich zeker veel moeite voor het onderwijs gegeven, getuige zijn tijd, dien hij daaraan opofferde, maar spreker betwijfelde het, of hij zelfs bij aanwending van al zijn energie in staat zou zijn, om datgene aan de boeren te leeren, wat zij zelven niet wilden. Het beste plan om het Hollandsch onderwijs te bevorderen, was om de menschen te paaijen, dat zij hun kinderen tot dit onderwijs zouden toelaten, want overal verhieven zich stemmen ten gunste van het Engelsche onderwijs. Hij kende slechts weinige scholen, waar een Hollandsch onderwijzer aan het hoofd stond. De bijzonder warme wijze, waarop de predikant van Uitenhage gesproken had, zou doen vermoeden, dat er gewerkt werd om de volkstaal af te breken en dat was toch niet het geval. Het boek indertijd door Ds. Innes uitgegeven, juist ter wille van het Hollandsch, werd weinig gebruikt, en de menschen zelven, niet de regering, schoven het Hollandsch op zijde. Ook Dr. Dale had het Hollandsch steeds bevorderd. Toen er sprake was om in de South African College een professor in het Holandsch aan te stellen, had men spreker die betrekking aangeboden, doch hij had Dr. Heyns aangewezen, welke toen die betrekking aanvaardde. Wanneer spreker in de huizen kwam en de kinderen onderzocht en het onderwijs naging, dan vond hij mooije Engelsche boekjes met fraaije groote letters en daarbij goedkoop. Door de voorstanders van het Hollandsch waren nooit zulke boekjes in het leven geroepen. Indien men die taal wilde bevorderen, dan moest er ook een dergelijke literatuur worden uitgegeven. Het eenige wat er bestond, was het Z A. Tijdschrift; en hij zwaaide den uitgevers, die hij niet kende, lof toe. De Afrikaansche boer wilde niet gedwongen worden; ook spreker niet. Het was een karaktertrek in de menschen hier, dat zij zich wel lieten leiden, maar niet dwingen. Iedereen moest zijn best doen om alle inrigtingen der kerk te steunen, maar wij moesten niet trachten te spreken, alsof wij rebellen waren tegen H. M. onze geachte Koningin. Wat die 4000 kinderen betrof, die Hollandsch leerden, dit bewees dat er slechts 4000 gewillig waren geweest om Hollandsch onderrigt te genieten.

Ds. Steytler hoopte niet, dat hij gesproken zou hebben, alsof hij tegen de Regering was.

Ds. C. Murray merkte op, dat Ds. Steytler hier gesproken had als in een disputeer-collegie. Hij had de telegraafkantoren en de klerken in de discussie er bij de haren bijgesleept en, hij zou het niet ondersteunen, dat de zaak voor het Parlement gebragt zou worden; dit zou een schreijende absurditeit zijn! Hij begreep ook niet, hoe deze zaak der taal op de lappen gebragt was. Onze godsdienst was niet een Hollandsche of een Engelsche, maar een Hemelsche, en hij zou den broeders aan de hand willen geven, de zaak uit dit oogpunt te bepleiten en in verband met deze vraag:—"Wat kan ik doen om het Koningrijk van Jezus te bevorderen?" De zaak moest voet voor voet met het oog op die vraag behandeld worden.

Ds. Louw vroeg, of al die punten, op de Holl. taal betrekking hebbende, moesten besproken worden, dan of de Synode later op dit punt terugkwam.

De Assessor, die de plaats des Moderators innam, zeide, dat wij alleen paragraaf 6 behandelden en in verband daarmede par. 16.

Ds. Louw voelde dat het tijd werd, dat het werk afgedaan zou worden. Toch wilde hij eenige oogenblikken bij een punt, zoo belangrijk als het aanhangige, stilstaan. Spreker begreep niet, hoe of de predikant van Graaff-Reinet zijne verwondering kon uitgedrukt hebben, dat de zaak nu op de lappen gebragt werd. Zij was een zeer belangrijke en hij hield vol, wat sommige sprekers ook tegen dit beweren hadden aangevoerd, dat de Hollandsche taal *de* moedertaal was, een taal, waarmede het karakter der godsdienst en der nationaliteit van ons volk zeer naauw samenhing. Het had hem verheugd, wat de predikant van Uitenhage in verband met deze kwestie gezegd had, doch hij betreurde het, dat die spreker in uitersten was vervallen, welke vermeden moesten worden. Hij kon zich niet vereenigen met wat de predikanten van Glen Lynden en Graaff-Reinet over dit punt hadden aangevoerd, en het was noodzakelijk dat wij een andere houding in deze kwestie aannamen, dan sommige broeders wel gedaan hadden. Hij wilde de ouderlingen er op wijzen, dat het zeer dikwijls de schuld onzer eigene onverschilligheid was, die zooveel kwaad gesticht had, want het moest niet vergeten worden, dat de zaak van het onderwijs eene zaak was, die ons na aan het hart behoorde te liggen en direct in verband stond met onze godsdienst. Wanneer wij Joden, Cretenzers, luibuiken, enz., uit onze schoolcommissien banden en de regte menschen aan het bestuur bragten, dan zou alles beter gaan. Hij diende het volgende voorstel in:—"De Synode der Ned. Geref. Kerk, vertegenwoordigende de overgroote meerderheid van de bevolking des lands, wenscht eerbiedliglijk onze Wetgeving te verzoeken, bij de behandeling van het Rapport der Parlementaire Commissie over Onderwijs hare aandacht te wijden aan de belangen van de Holl. taal, als de taal onzer Kerk en de spreektaal van een groot deel der bevolking, en vooral aan de wenschelijkheid, 1. Dat het aan de Schoolbesturen gelaten worde, of en in hoeverre alleen de Engelsche taal het *medium* van onderwijs zal zijn, handelende hierin overeenkomstig den wensch van de meerderheid der belanghebbenden; 2. Dat bij het onderwijzers- en middelklasse-examen de kennis van de Hollandsche zoowel als van de Engelsche taal verpligtend gemaakt worde, behalve voor die examinandi, die in verband met andere Kerkgenootschappen gemelde examina wenschen af te leggen."

Ds. Muller zeide dat er in zijn eigene gemeente veel voor het Hollandsch gedaan werd. De kwestie was evenwel zeer moeijelijk en de vorige maal had een commissie met Dr. Dale reeds een onderhoud over deze zaak gehad. In de buitenscholen werd nu deze regel gevolgd, dat er, wanneer het kind slechts voor een korten tijd ter school kwam, dit alleen Hollandsch onderwijs krijgt, en *dan* alleen onderrigt in het Engelsch ontving, wanneer het langer bleef. Er werd al te veel gezegd, dat de predd. in de buitengemeenten het Engelsch bevorderden. Wanneer hij zulks niet behoefde, zou hij nooit in het Engelsch prediken, doch zulks was noodzakelijk. Men moest de Engelsch sprekende ouders wel in het oog houden en hen niet terugstooten. In een school te George, waarvan de ouderling, die naast spreker zat, lid der commissie was, werd volstrekt geen Hollandsch onderwezen. Men kon niet eischen, dat in de modelschool der Normaalschool vier Hollandsche onderwijzers tegenover vier Engelsche onderwijzers zouden staan, dan zou elk kind de school verlaten. Hij was er niet voor om de Regering te gaan vragen, dwang uit te oefenen. Kortom als men naging, wat de predikant van Uitenhage voor het Hollandsch deed, moest hij opmerken dat deze niets meer ter wille die taal aanwendde, dan iemand anders der tegenwoordig zijnde leeraren. Er was niemand die zoo werd uitgekreten als Anti-Hollandsch als prof. Murray, die verscheidene leerboeken in de Hollandsche taal geschreven had, en als de pred. van Robertson, die ook in zijn gemeente zijn best deed om het onderwijs in die taal te bevorderen. Waar er in de buitenwijken Hollandsch onderwijs gevraagd werd, moesten wij trachten aan zulk eene begeerte te voldoen.

Ds. du Plessis zeide, dat men toch steeds moest trachten een goede beschouwing van de zaak te krijgen. Zelfs eenige nieuwsbladen beschouwden de zaak niet kalm genoeg. Toch kon hij zich niet vereenigen met den predikant van Graaff Reinet, want juist uit liefde tot Jezus en tot de kerk was het hem een geliefde gedachte: hoe moet ik handelen met betrekking tot de taal? Hij wilde het toch een ieder op het hart drukken, dat bij de overweging van dit punt de eerste vraag was om geen grond te verliezen. Indien men niet de behoeften der gemeenten naauwkeurig in het oog hield, kon men ook nooit met zegen handelen. De stoombooten, die elke week binnenkwamen, bragten voortdurend groote getalen Engelschen binnen; wel, op hunne belangen moest ook wel degelijk gelet worden, en het zou wenschelijk wezen, dat de leeraren onzer kerk zich in de beide talen evengoed zouden kunnen uitdrukken. Als de schoolwet mogt worden veranderd, hoopte hij evenwel, dat er een ruimere voorziening voor het Hollandsch gemaakt zou worden.

Ds. Neethling (Stellenbosch) kon niet stemmen voor het voorstel van den pred. van Murraysburg. Hij had het steeds betreurd, dat zijn tong gebonden was in het Engelsch en hij was er zeker van, dat hij meer de kerk tot voordeel had kunnen zijn, zoo hij van zijn jeugd af goed Engelsch geleerd had. Te Stellenbosch werd aan het onderwijs in het Hollandsch een goede hand gehouden.

Ds. G. Murray wilde het laatste gedeelte van het voorstel weglaten.

De Ouderling van Alexandrie wilde niet geheel het Engelsch weggooijen, doch de Holl. taal moest blijven waar zij was en niet geheel vertrapt worden.

Ds. Luckhoff wees de vergadering er op, dat Beschrijvingpunt 61 nog voor de vergadering moest komen en dat de pred. van Murraysburg zich tevreden moest stellen, dat vanwege de Regering ook aan het Hollandsch gedacht zou worden. Men moest toch het *nut* eener zaak steeds bedenken; indien den ouders steeds voor oogen werd gehouden, de kinders in het Hollandsch te onderwijzen, zouden zij al spoedig vragen, wat is het nut? Spreker zelf kende beter Hollandsch dan Engelsch; in de laatste taal was hij bijna een vreemdeling; wanneer nu zijn kinderen hem vroegen; vader, waarom moet ik zooveel van dit Hollandsch leeren? welk antwoord zou hij dan hierop geven moeten? De taal werd slechts in de Nederlanden gesproken en er was geen reden om dus pressie op dit punt op de kinderen uit te oefenen. In Holland zelf gevoelde men behoefte om de vreemde talen te leeren en te spreken. Hij had een uitnoodiging bij zich tot bijwoning van de opening der Vrije Universiteit te Amsterdam, die geschreven was in de Engelsche taal. Dr. van Ronkel verstond toch zeker wel Hollandsch, maar Holland gevoelde behoefte aan het aanleeren van die vreemde talen. De taal, gebruikt aan banken, was Engelsch en zelfs de namen dier banken waren in het Engelsch overgezet. Men sprak niet meer een Zuid-Afrikaansche Bank, of van de Kaapsche Handelsbank, maar wel van de South African Bank, en van de Cape Commercial Bank. Ook voor Procureur ens. was het Hollandsch van weinig nut; alleen, wanneer een kind later als strafregter zou zitten, zou hem die taal misschien van nut zijn. Ook wees spreker op de betrekking van Parlementslid, waartoe onze beste boerenleden niet benoemd konden worden, omdat zij geen Engelsch kenden. Kort geleden werd aan een onzer knapste Afrikaander Parlementsleden uit Albert een adres toegezonden om toch alles aan te wenden om de Hollandsche taal in het Parlement in te voeren; dat plan moest men ten uitvoer brengen en de drukpers kon daarvoor veel doen. Wanneer het Hollandsch in het Parlement en in het Geregtshof gesproken werd, dan was het tijd dat de menschen tot ons moesten komen en zeggen: pas op, dat gij op uwe scholen ook op het Hollandsch meer acht geeft. Zooals de zaken nu stonden, waren de ouders grootendeels magteloos, want de kinderen verkozen het Engelsch, omdat zij dachten, dat daaraan veel meer nut verbonden was. Wanneer men spreker kwam vragen een onderwijzer te engageeren, werd hem nooit gevraagd: Let toch op dat de onderwijzer goed Hollandsch spreekt, neen, alleen werd hem verzocht om toch op te letten dat de onderwijzer een goede Engelsche uitspraak heeft.

Ds. de Beer, die nu het woord nam, stond lang bij de schoonheden der Hollandsch taal stil. Hij was trotsch op hare literatuur, die bij geen enkele behoefde achter te staan, en hij had medelijden met een ieder, voor wien de werken van Vondel een gesloten boek waren. Indien de ouders wilden, dat werkelijk hunne kinderen even goed Hollandsch als het Engelsch kenden, dan zou de nu gevoerde discussie hier nooit hebben plaats gevonden, doch de boeren waren te onverschillig. De Engelsche lectuur was over het algemeen goedkooper en gemakkelijker verkrijgbaar dan de Hollandsche; toch was het sprekers vaste overtuiging, dat elk Afrikaansch boer het Hollandsch lezen en begrijpen kon. Indien hij bijv. het "Leven van Jesus," door Professor van Oosterzee geschreven, aan een grensboer ter lezing gaf, zou deze den inhoud begrijpen, en hij wist dit zeker, want hij was zelf de zoon van een grensboer en kon over dit punt oordeelen. Sommige Engelschen beweerden wel, dat men de taal der kerk niet verstond; zulks was niet waar. Wat het maatschappelijk nut der Hollandsche taal betrof, moest spreker opmerken, dat dit slechts gering was. Hij voor zich zou blijde wezen, als hij ook nimmer een Engelsche preek meer te houden had, doch het groote geroep, dat er tegen de Engelsche taal werd aangeheven berustte op een groot misverstand en toonde slechts, dat de kwestie uit haar waar standpunt werd voorbijgezien.

Dr. Kotzé drong er op aan, dat Ds. Louw zijn voorstel niet wijzigen zou. Er moesten beginselen in deze vergadering worden uitgesproken, en ook hij wilde het Hollandsch bij de onderwijzers-examens verpligtend maken. Hij bestreed het voorstel van den Actuarius, doch keurde het af, dat men tegen het Hollandsch of tegen het Engelsch op die wijze gesproken had, zooals pas geschied was. Beide talen waren inheemsch en geen van beiden moest verwaarloosd worden. Spreker kon door den verren afstand niet goed door onsen rapporteur gevolgd worden.

De predikant van Stellenbosch deed een beroep op de vergadering tot bijwoning van de plegtige hoeksteen-legging te Stellenbosch en stelde voor, dat de leden der Synode Maandag morgen daarvoor zouden afzonderen, wanneer hij de noodige maatregelen zou treffen, dat de werkzaamheden om 3 uur des middags zouden kunnen hervat worden.

Het voorstel werd evenwel afgestemd.

DINGSDAG MIDDAG.

DE HOLLANDSCHE TAAL.

De discussie werd heden middag voortgezet.

De Actuarius stelde voor, dat het voorstel van den predikant van Murraysburg in twee deelen in stemming zou gebragt worden, doch hij meende verstaan te hebben, dat de voorsteller het laatste gedeelte zou intrekken.

De ouderling van Stellenbosch meende, dat door intrekken van dit laatste gedeelte het voorstel geheel krachteloos zou worden en stelde voor het te behouden.

De predikant van Murraysburg was niet gewillig zijn voorstel te wijzigen.

Ds. Keet, die nu het woord nam, was huiverig geweest, het woord te voeren. Hij was tot de overtuiging gekomen, dat de taalkwestie in verband met de kerk het brandpunt van die kerk was het *cor ecclesiæ*. Prikkel voor die taal, wat handel, Parlement en Geregtshof betrof, bestond er niet, doch juist daarom moesten wij trachten het verlorene te herwinnen. Hij had een brief gezien van den Bisschop van Kaapstad aan dien van Grahamstad, waarin de Engelsche Kerk de "Church of South Africa" genoemd werd; die titel kwam onze kerk toe. Wanneer wij nu aan de Regering eerbiedliglijk om gelijke regten vroegen op de school voor de Hollandsche zoowel als voor Engelsche taal, dan vroegen wij, wat ons toekwam. "De taal is het volk" en ons godsdienstig gevoel wordt in de Hollandsche taal uitgesproken, want daarin stamelden wij het eerste woord: "Abba," vader. Wij moesten die taal bevorderen ter wille van de kerk en van de duizenden zielen, aan ons toevertrouwd. Hij was daarom nog niet anti-Engelsch. Hij had onlangs over het punt in kwestie eene vraag in de *Christen* gezien, en die beantwoord in een *Tijdschrift*-artikel, dat bewees, dat hij niet eenzijdig in zijne opvatting was. Hij wilde gelijke regten op de scholen voor het Engelsch en het Hollandsch.

Ds. Louw, van Murraysburg, was niet genegen het tweede gedeelte van zijn voorstel in te trekken, waarop de Actuarius verlof vroeg, het eerste gedeelte van zijn voorstel als amendement in te dienen, waarmede de Vergadering genoegen nam.

Ds. de Vos secondeerde, ofschoon hij, het eens zijnde met het tweede gedeelte zoo dit uitvoerbaar was, meende dat het toch beter was het eerste gedeelte afzonderlijk met deszelfs meriten te behandelen. Hij wilde alle punten, op het Hollandsch betrekking hebbende, nu behandelen, zoo ook zijn beschrijvingspunt omtrent het Kaapsch-Hollandsch. Hij wilde dit aanraden ter tijdbesparing en alleen het punt over "het Hollandsch in de Normaalschool" afzonderlijk behandelen. Er was gesproken over het gevaar, dat het Engelsch het Hollandsch verdringen zou, en van den anderen kant, dat het Kaapsch-Hollandsch het Hollandsch schaden zou. Hij kon zich met al het gesprokene vereenigen, want in alle aanspraken had een liefde voor het Hollandsch doorgestraald; ook hij streed voor de regten der Holl. taal, welke hij zijn moedertaal noemde. Hij vroeg zichzelven niet af, wat is het *nut* dier taal? want die taal was in zijn merg en bloed; het was de taal die zijn moeder gesproken had. Indien er niet genoeg Hollandsch op de scholen onderwezen werd, moest zulks toegeschreven worden zoowel aan de ouders als aan de moeijelijkheid om Hollandsche onderwijzers te verkrijgen. Die laauwheid der ouders verdween evenwel als er sprake was om hun die taal te ontnemen. In den laatsten tijd is men ontwaakt, en is op nieuw een nationaliteitsgevoel ontstaan en wel door gebeurtenissen, waarover spreker niet uitwijden wilde. Er was een gevoel van zelfrespekt ontstaan en de vrees bekroop menigeen, hoe ongegrond misschien ook, men wil ons de taal ontnemen. Bij de meerderheid des volks bestond er geen onverschilligheid op dit punt meer. Hij zou zijne natuur moeten verloochenen als hij zeide, dat hij voor een andere taal zóóveel gevoelde; het was de taal, waarin hij van zijne moeder de eerste klanken had opgevangen. Betreurenswaardig was het dat men op sommige onzer eerste predikanten met achterdocht begon neer te zien, alleen om de kwestie der taal en daarom moest de Synode zich duidelijk uitspreken, opdat plaatsen als de Normaalschool niet meer als verdacht werden aangezien. Daarom zou het voorstel door Ds. Luckhoff van Kaapstad gedaan, goed zijn, maar er moest bij gevoegd worden: "aan het Hollandsch moet gelijke regten in de Parlementszalen enz. gegeven worden." Het Kaapsch-Hollandsch dreigde met een ander gevaar. Het blad, in die taal uitgegeven, vond veel bijval, en waarom? Doordat men beweerd heeft dat goed Hollandsch die plaats niet kon aannemen, die het Kaapsch Hollandsch inneemt. Dit was niet waar, want kan men voor de Kaapsche taal een weg banen, dan had men zulks voor het Hollandsch ook kunnen doen. Het was beweerd dat het Hollandsch door de predikanten tegengewerkt was; zulks was niet zoo. Het blad had opgang gemaakt omdat het teedere snaren had aangeroerd. Hij voor zich haatte die taal waarin het blad geschreven werd. Hij betreurde dat er zoovele boekjes in ditzelfde *patois* uitkwamen, en nu sprak men er zelfs van om den Bijbel in het Afrikaansch te vertalen. De Heere beware ons dat de Bijbel in dat *patois* zal uitgegeven worden! Wij moeten eene duidelijke verklaring afleggen, dat wij die taal om verschillende redenen verafschuwen. Waarom is die taal noodig? Alleen diende zij om de menschen neer te drukken, achteruit te houden. Men zal beginnen al die boeken in die taal geschreven, in de scholen in te smokkelen, misschien die taal later op den kansel trachten te brengen. Maar hoe klonk een gebed in die taal? Een ieder die zulk een gebed hoorde deinsde er voor terug. Die taal diende alleen om de menschen terug te houden. Sommige voorstanders van het Hollandsch gingen te ver; men moest zamen werken en dat was noodzakelijk. De taal die wij behoeven was niet juist het zuivere Hollandsch van de Nederlanden, maar de eenvoudige taal gesproken door mannen als professor Murray of professor Hofmeyr. De invoering van het Afrikaansch zou juist den weg banen voor het Engelsch. Het moest aan de leden der kerk worden aanbevolen gelijke regten te verkrijgen voor de beide talen.

De Scriba drukte ook den wensch uit dat het Hollandsch meer gelijke regten met het Engelsch zou verkrijgen. Het was van belang dit gevoelen zoo eenparig mogelijk uit te spreken. Indien de pred. van Murraysburg het laatste gedeelte van zijn voorstel niet introk, dan vreesde hij dat die zamenwerking niet bestaan zou. Dit gedeelte kon beter bij een latere gelegenheid, bij de behandeling van Beschrijvingspunt 61, dat aldus luidde:

"De Synode overwege het wenschelijke om de kennis der Hollandsche taal bij de examina der Normaalschool verpligtend te maken."

te berde worden gebragt. De gansche vergadering zou dan met dit voorstel kunnen instemmen. Hij meende niet dat de woorden van den Actuarius omtrent het minder nuttige van het Hollandsch goed begrepen waren, hij had eenvoudig willen reflecteren op degenen, die *alleen* het Hollandsch voorstonden (geroep van neen, neen).

Spreker mogt zich vergissen, doch meende zulks niet. Het zou jammer zijn dat er door kleinigheden een verschil van uitspraak zou ontstaan.

De Actuarius zeide dat de Scriba hem goed had begrepen. Hij drukte er nog eens op dat de prominente leden van het Parlement de zaak der taal in handen moesten nemen.

Ds. Stegmann jun. zeide dat hij zijn zienswijze zoo duidelijk mogelijk in het rapport had neergelegd, zoowel tegenover het Hollandsch, de taal van de godsdienst en die der gemeente, als aan den anderen kant tegenover het Engelsch, de taal van den handel, de regering en van het Hooger Onderwijs. Hij voor zich noemde elk schoolbestuur, dat slechts de belangen van één der talen in het oog hield, zeer dwaas en hij meende dat de sprekers te veel dit punt vergeten hadden. Men moest kalm deze zaak overleggen, te meer in dezen tijd van overgang. Wij moesten de geschiedenis raadplegen bij deze kwestie. Hij was er niet voor, naar het Parlement te gaan; dit kon van andere personen uitgaan en daarom zou hij een voorstel ter tafel brengen, en daarin zou hij uitdrukken wat er noodig zou zijn ten opzigte van deze zaak. Degenen die gesproken hadden, hadden beoogd te bepleiten, dat de Hollandsche taal in elken weg moest worden gehandhaafd en hij hoopte nu dat door de aanname van zijn voorstel er meer rust omtrent deze kwestie zou veroorzaakt worden. Hij stelde het volgende voor.

"De Synode, met blijdschap gelet hebbende op den uitgesproken wensch, dat aan de Hollandsche taal in de scholen regt zal wedervaren, spreekt het bij dezen als haar gevoelen uit, dat de Hollandsche taal, als die van den godsdienst en het dagelijksch leven van verreweg de meesten tot de Nederd. Geref. Kerk behoorende, langs elken wettigen weg dient te worden gehandhaafd, en wenscht met nadruk de aandacht dergenen, die over het onderwijs gesteld zijn, te bepalen bij de noodzakelijkheid om deze aangelegenheid te behartigen."

Ds Beck zeide dat men te veel vergat, dat men in een Engelsche Kolonie leefde en dat er nog andere Kerken in de Kolonie waren dan de onze. Het was te vergeefs, den geest der tijden uit het oog te verliezen, want door het winnen der Hollandsche taal zou men alligt op andere zaken veel kunnen verliezen. Hij kon niet voor een der voorstellen stemmen.

Ds. Louw merkte weer op, dat, niettegenstaande de vele aanmerkingen, hij niet genegen was het laatste gedeelte van zijn voorstel in te trekken. Hij had rijpelijk gedurende de pauze en later weder hierover nagedacht, en vond geen vrijmoedigheid iets aan zijn voorstel te veranderen. De onderwijzers, die als zoodanig opgeleid werden, moesten ook goed Hollandsch kennen.

Ds. C. Murray zeide dat hij niet begrijpen kon, dat de HEwer. Synode naar het Parlement moest gaan om daar te vragen, dat het Hollandsch verpligt gemaakt werd voor het tweede klasse certificaatsexamen. Spreker noemde dit absurd! Indien er zich nu 50 jongelui voor dit examen aanmeldden, die geen Hollandsch kenden, dan zou men ze moeten verpligten het Hollandsch te leeren, ten einde daarin examen te doen. Door de aanname van het voorstel Stegmann zou men genoegzaam zijn liefde voor het Hollandsch aan den dag leggen. De Synode zou zich bespottelijk maken door het aannemen van een voorstel, waarin het Parlement nooit genoegen zou nemen. Spreker wist niet waar men op aarde belanden zou, indien men aannam, dat het Hollandsch het *cor ecclesiae* was; de predestinatie was zulks. Hij was niet tegen het Hollandsch, maar men moest zich niet kompromitteren.

Ds. Keet zeide, dat hij wist wat het *cor ecclesiae* was op geestelijk gebied, doch de taal was de ziel der kerk op maatschappelijk gebied.

De Ouderling van Heidelberg zeide, dat het Hollandsch wel degelijk op den voorgrond moest gesteld worden. Sommige predikanten werkten hard voor het Engelsch, en op de meeste Zondagscholen werden niets dan Engelsche gezangetjes gezongen; ook daar moest Hollandsch in zwang zijn.

De Scriba, die het woord nam, stelde de volgende emendatie voor, waarvan het begin op ongeveer dezelfde wijze las als dat van Ds. Louw:—

"De Synode der Ned. Geref. Kerk, vertegenwoordigende de overgroote meerderheid van de bevolking des lands, wenscht eerbiedliglijk onze Wetgeving te verzoeken bij de behandeling van het Rapport der Parlementaire Commissie over onderwijs, aan de aanbeveling daarin vervat, dat het namelijk niet meer een vereischte zal wezen, dat het Engelsch het eenige middel zal zijn, waardoor onderwijs zal worden medegedeeld, hare goedkeuring te hechten, omdat de Hollandsche taal de officiele taal is van onze Kerk en de moedertaal van een groot deel der bevolking, en beveelt der schoolbesturen en allen leden onzer Kerk aan, zooveel mogelijk voor de belangen der Hollandsche taal te zorgen en die taal regt te doen wedervaren."

Het medium op de eerste klasse scholen zou steeds de Engelsche taal zijn.

Ds. Steytler hoopte, dat Ds. Louw bij zijn voorstel zou staan of vallen, opdat de kinderen op *alle* scholen verpligt zullen zijn het Hollandsch te leeren. Die taal moest worden aangemoedigd.

De Scriba vroeg, of het 't doel was aan de Regering te vragen, dat er op de scholen Hollandsch zou onderwezen worden? (Geroep van ja, ja.)

De Scriba vroeg weer, of het de wensch zou wezen dat het verpligtend was, dat er bij elk examen Hollandsch zou vereischt worden.

Ds. Steytler: Ongetwijfeld.

Ds. Scholtz (Calvinia) las een uittreksel voor van het rapport van de Commission on Education, waaruit bleek dat die Commissie er alleen belang in stelde dat er schrijven, cijferen en lezen werd geleerd, doch dat zij zich niet inliet met de talen.

Ds. Moorrees zeide: Het laatste gedeelte van het voorstel van den pred. van Murraysburg is herhaaldelijk voorgesteld als zoo geheel absurd. Ik kan niet inzien dat het zoo absurd is. Of is het zoo schrikkelijk absurd wanneer alle Engelsche ambtenaars die naar Indië wenschen te gaan, verpligt zijn om examen in het Sanskrit te doen? En hier vragen wij niets meer dan dat de onderwijzers die taal zullen kennen die door de meerderheid der bevolking alleen wordt gesproken. Is het zoo absurd, wanneer wij verwachten dat onderwijzers die taal zullen verstaan, die de meerderheid hunner leerlingen heeft leeren spreken? Is het zoo absurd wanneer wij, die Engelsch leeren, ook verwachten dat een groote klasse onzer maatschappij (namelijk de onderwijzers) op hunne beurt onze taal zullen verstaan? Wij moeten niet ijveren voor Hollandsch of Engelsch alleen, maar voor het volk. Zal er eene ware vereeniging komen tusschen de groote elementen van het volk, dan moet het eene element het andere niet verzwelgen, maar beiden moeten naast elkander worden ontwikkeld. Indien het voortgaat zooals het tot nu toe gegaan is, dan zal het Hollandsch in het Engelsch worden opgelost, de goede eigenschappen van het Hollandsche element zullen door het Engelsche worden vervangen, en hetgeen overblijft zal niet zijn een vereenigd Hollandsch-Engelsch, maar een *verengelscht* volk, en daarin moet de Synode zich krachtig en duidelijk uitspreken, want zij is de bewaarster der Hollandsche taal. Men heeft gezegd dat onze bevolking onverschillig is omtrent Hollandsch onderwijs, ja zelfs aan Engelsch de voorkeur geeft. Ik ontken het. Waarom is de "Patriot" zulke ene macht in het land geworden? Is omdat het door en door Afrikaansch is en alzoo een snaar heeft aangeroerd die getrild heeft in menig hart. Er is zoo iets als een nationaliteit bij ons volk. Er is zoo iets als liefde voor de taal der voorouders. Want de taal en nationaliteit zijn ten innigste verbonden. En daarom wanneer de zaak hier besproken is, en er gaat geen duidelijke stem van deze Hoog Eerw. vergadering uit ten voordeele van het Hollandsch, dan zal de indruk bij ons volk worden gemaakt, dat de taal en de nationaliteit aan deze HEerw. vergadering onverschillig is. Men zegt dat wij hebben te letten op de teekenen der tijden. Welnu, wij moeten letten op de teekenen der tijden, en dan vinden wij overal een ontwaakt gevoel voor het land onzer geboorte, voor de taal onzer ouders, en daarom nu is de tijd dat de Synode zich duidelijk uitspreke.

Ds. Krige (Franschhoek) vroeg, of er geen groot onregt aan de Afrikaanders werd aangedaan, wanneer men zijn kind alleen Engelsch liet onderwijzen. Het Parlement zou er nooit aan denken, een verandering ten goede te maken, zoo wij niet begonnen de zaak in handen te nemen. De predikant van Stellenbosch had gezegd, dat er schaarschte kwam aan Hollandsche onderwijzers; hoe zou zulks in de toekomst zijn, wanneer de band niet aan het Hollandsch gehouden werd? Hij zou stemmen voor het voorstel van Ds. Louw.

Ds. C. Murray zeide, dat de absurditeit van het laatste gedeelte van het voorstel-Louw daarin bestond, dat er honderden jongelui zouden zijn, die het onderwijzers-examen zouden willen afleggen en die nooit naar eene school zouden gaan, waar het Hollandsch gesproken of onderwezen wordt, nl., naar de Oostelijke Provincie. Spreker wilde geen hersenschim najagen; de Regering was nu eenmaal Engelsch en men moest zich daarin schikken. Waar de predikant van George over gesproken had, genoten wij reeds; hij wilde alleen zeggen, dat het bespottelijk was om onderwijzers, die alleen Engelsch wilden onderwijzen, in het Hollandsch te examineren.

Ds. Steytler:—Ik moet zeggen, onze Regering is niet Engelsch, maar ons Parlement regeert ons, en dat bestaat uit Engelschen en Afrikaanders. Te Mauritius, waar vroegeraltijd Engelsch gesproken werd, is nu weer de Fransche taal ingevoerd. Zulk een omkeering kan ook hier plaats vinden.

Ds. du Plessis betreurde het dat zulke zaken hier in de vergadering uitgesproken werden. Mauritius was niet te vergelijken met de Kaapkolonie.

De Ouderling van Kaapstad (Marais) dien wij onmogelijk door het geraas en den verren afstand verstaan konden, weerlegde de aanmerkingen van Ds. C. Murray en ondersteunde het voorstel van Ds. Louw. Hij streed voor de regte der Hollandsche taal, zeggende dat hier in de Kaapstad nog zooveel Hollandsch werd gesproken dat er geen vrees was dat die taal hier vooreerst zou uitsterven.

Ds. Muller meende dat door de aanname van het voorstel Louw, vele ouders tegen het Hollandsch in het harnas zouden gejaagd worden (geroep van ja, ja, neen, neen). Ook in den Vrijstaat breidde zich het Engelsch uit en niettegenstaande daar een Hollandsch bestuur regeerde, heerschte er een sterke behoefte aan Engelsch onderwijs. Spreker wilde al zijn invloed gebruiken om het Hollandsch regt te laten wedervaren, doch die taal moest niet verpligtend bij de examina gesteld worden.

Ds. Louw zeide, dat hij het niet noodig oordeelde, een repliek te geven, want een goede zaak had geen repliek noodig. Niettegenstaande Ds. C. Murray van morgen gezegd had, dat hij niet begreep, waarom de zaak hier op tapijt gebragt werd, had hij toch driemaal over deze kwestie gesproken en dat nog wel altijd er tegen. Hij paste op, dat hij hem aanstonds niet alleen vinde, (gelach). Spreker was van koop tot teen een Afrikaander. In zijn huis had men gedurende een langen tijd Engelsch gesproken, want hij had dezelfde klagt als Ds. Neethling dezen morgen aanvoerde. Juist daarom, omdat hij wist hoe veel het voor had twee talen in deze kolonie te kennen, had hij niets tegen dit Engelsch, maar *wat* hij wilde, was dat er *geen* onregt ohregt aan de taal, die zoo naauw met onze godsdienst en onze nationaliteit in verband stond, zou gedaan worden. Hij hoopte dat zijn voorstel met groote meerderheid zou doorgaan, maar ging het zulks, niet dan zou hij stemmen voor het voorstel van den Scriba, dat evenwel niet zoo goed was als het zijne.

De Actuarius trok zijn voorstel in.

Het voorstel van den Scriba werd afgestemd met 45 tegen 43 stemmen; dat van Ds. Stegmann Jr. met 48 tegen 39 mede afgestemd, terwijl dat van Ds. Louw met 54 tegen 37 stemmen werd aangenomen.

Di. C. Murray, Stegmann, Cormack, Beck, Stegmann Jr., Neethling, de Beer, MacGregor, Muller, de Vries, Dr. Hofmeyr, ouderl. Krynauw, de ouderl. van Tulbagh, Ds. G. Murray en Ds. J. Hofmeyr verzochten aanteekening, dat zij in de minderheid gestemd hadden.

Dr. Hofmeyr wilde in de Notulen vermeld zien, hoe vele stemmen er telkens voor en tegen gestemd hadden, opdat zulks door het land bekend zou worden.

Ds. Stegmann Jr. vroeg, op welke wijze de zaak voor de regering zou gebragt worden, waarop evenwel niet geantwoord werd. Aan de orde kwam nu punt 7 dat aldus luidde.

"7. Uiteindelijk betreurt Uwe Commissie het, dat, zooals uit Par. 12 van het Rapport blijkt, de statistieke opgaven zoo onvolledig zijn. Men kon toch, daar de opgaven slechts alle drie jaren gevraagd worden, zich meer moeite getroosten om dezelve zoo volledig mogelijk te laten zijn. Uwe Commissie wenscht in verband hiermede aan te bevelen, dat de opgaven om de drie jaren gezonden zullen worden door de Kerkeraden der verschillende gemeenten naar den Ringsinspector, zoo vroeg in het jaar namelijk, dat hij dezelve zoude kunnen opnemen in zijn Rapport, dat hij bij den Ring heeft in te dienen.

Di. du Plessis, Stegmann Sr., Scholtz, de Beer en Hofmeyr (Hanover) voerden achtereenvolgens over dit punt het woord. De opgaven waren zeer onvolledig ingekomen en het bleek, dat het wenschelijk was ze alle drie jaren geregeld op te zenden naar den Ringsinspektor en zulks wel zoo vroeg mogelijk (ultimo Augustus), te rekenen van het jaar 1882.

Ds. de Beer wilde den datum vaststellen op 15 Augustus.

Werd dienvolgens besloten.

Nu volgde punt 8, dat aldus luidde:—

"Beschrijvingspunt 67 wil iets, waarin door Uwe H.Ed. Vergadering alreede voorziening is gemaakt. Zie *Acta Synodi* van 1876, pag. 42. Uwe Commissie beveelt aan, om den inzender naar die Acta te verwijzen."

Aldus betrekking hebbende op Beschrijvingspunt 67 dat aldus luidde:—

"De Synode drage aan den Synodalen Superintendent van Onderwijs op, om die leden onzer Kerk, die niet hier te lande geschikte onderwijzers en onderwijzeressen vinden kunnen, behulpzaam te zijn, ten einde ze uit den vreemde te ontbieden."

De inzender werd volgens de aanbeveling naar de genoemde Acta verwezen.

Paragraaf 9 bleef overstaan wegens de onvermijdelijke afwezigheid van den Actuarius.

Punt 10, dat aldus luidde:—

"Uwe Commissie heeft ook Beschrijvingspunt 69 in overweging genomen, en is van oordeel, dat hetgeen vooral bijdragen zou om onze Zondagscholen te verbeteren, een *Zondagschoolblad* voor kinderen zoude wezen. Het blad zal eens in de maand moeten verschijnen en niet meer dan 1 penny kosten. Uwe Commissie wenscht het oprigten van zoodanig blad *dringend* aan te bevelen, en het der Synode eerbiedliglijk aan de hand te geven om met de uitgevers van *De Christen* hieromtrent eene overeenkomst te treffen,"

werd door Ds. McGregor toegelicht. Hij bepleitte de noodzakelijkheid van de uitgave van zulk een blad, waarin voornamelijk lessen voor de kinderen gegeven zouden worden. Er stonden ook zulke lessen in de *Christen*, doch er was meer noodig. Ook zou het wenschelijk zijn, vooral voor ouders en onderwijzers, artikelen op te nemen omtrent de Zondagscholen, en in dit Zondagsblad artikelen voor kinderen te plaatsen. Kinderen moesten belang stellen in de Synode en in de Ringsvergadering, en in zulk een blad konden die zaken onder hun aandacht gebragt worden. Wanneer men den kinderen een levend belang in de kerk kon inboezemen, zouden zij zoo gemakkelijk niet van onze kerk afgetrokken worden en tot de Roomsche Kerk overgaan, iets wat in Schotland nooit voorkwam. Zeven jaar geleden had hij dezelfde zaak reeds voor de Synode gebragt, doch toen had zij weinig bijval gevonden. Hij hoopte dat de aanbeveling nu zou worden aangenomen.

Ds. Stegmann Sen. secondeerde.

Ds. Stegmann wilde een commissie benoemen om met de uitgevers van de *Christen* te onderhandelen.

Ds. Stegmann, Jun. stelde voor: Er worde een Zondagschoolblad uitgegeven en de zaak worde aan Ds. MacGregor opgedragen, die zich met twee broeders tot een commissie constitueren kan.

Ds. Büchner zou het wenschelijk vinden, dat er toch minstens een kolom in dit blad in het Engelsch

ZIE BIJVOEGSEL

DAGBOEKEN, 1881.

Koloniaal Dagboek.

BARRY, ARNOLD & CO.,

HEBBEN thans ter aflevering gereed den Jaargang 1881 van deze welbekende publicatie, die onder meer andere de volgende zaken inhoudt:—Posttarieven en Regulatien, Invoerregten, Dokregten, Schaal van Tonnengeld, Eklipsen, Tabellen van Hoogwatergetijden rondóm de Kust, en andere Koloniale Inlichtingen, die voor mannen van zaken onmisbaar zijn. Dit Dagboek is te bekomen met of zonder tusschengebonden bladen vloeipapier.

Vloeiboek en Dagboek vereenigd voor 1881.

Deze uitgave is aanmerkelijk beter dan die van het vorige jaar. Zij bevat tabletten voor Aanteekeningen, Tabel van Dagloonen, en

Australische Boomluis.

(DORTHESIA.)

HET zekerste en beste middel om de Australische Luis uit te roeijen, is

De Mixtuur van Gishurst

Deze Mixtuur is door verscheidene lieden in de kolonie beproefd, en men heeft bevonden, dat zij het zekerste en tevens het goedkoopste middel aanbiedt om de Luis te verwijderen.

De Ondergeteekenden zijn benoemd tot EENIGE AGENTEN in de Kolonie en hebben de EERSTE BEZENDING dezer mixtuur, welke zij nu te koop aanbieden, ontvangen

SERVAAS VAN DER BIJL & Co.

Kaapstad, 11 Oct. 1880.

Bovenstaande mixtuur is ook verkrijgbaar bij den heer J. C. PITON, Kasteelstraat.

J. E. BRUTON

PHOTOGRAPHISCH TEEKENAAR.

DE langst gevestigde Photograaf in Zuid Afrika.

Oude Portretten worden Vergroot en Gekleurd

In Olie- of Waterverf,

Tegenover de Nederduitsch Gereformeerde Kerk, Adderleystraat, Kaapstad.

Nieuwe Bezigheid Geopend

VAN

J. J. ENSLIN & CO.,

AAN DE

BOVEN PAARL.

Zadel- en Tuigenmakersaffaire pas geopend.

Alle orders zullen compleet en extra goed worden uitgevoerd.

ZADELS, TUIGEN, enz., enz., altijd in grooten voorraad voorhanden, Karren en andere Rijtuigen netjes bekleed en spoedig klaar gemaakt, alles tegen de meest mogelijke goedkoope prijzen. Wij beloven het publiek dat wij alle voldoening zullen geven, en verzoeken dus de attentie van allen, die van onze onderneming wenschen gediend te zijn.

Men gelieve aanzoek te doen bij

J. H. ENSLIN, A.zn.,
Boven Paarl.

Westelijke Provincie Bank.

PAARL.

Nominaal Kapitaal,	..	...	£50,000
Opbetaald Kapitaal,	...	...	30,000
Reserve Fonds,	...	...	20,000

DIRECTEUREN:

Wel-Ed. Hr. J. R. ZEEDERBERG, M.D. Voorzitter
— J. D. BOSMAN.
— J. H. ENSLIN, A.zn.
— J. J. PROCTOR, L.W.V.
— T. ROOS, Tzoon.
— D. G. HORAK.
— F. A. HERBST.
— B. P. DU PLESSIS, Senr.
— M. C. V. THOM.

DE Bank geeft Renten op vaste Deposita.

Directeuren vaceren Dingsdag en Vrijdags morgens ten 10 ure, om over Aanvragen voor Gelden te beslissen.

B. P. DU PLESSIS, Jr., Kassier.

EQUITABLE

Brandassurantie en Trustmaatschappij.

OPGERIGT 1 OCTOBER 1844

Kapitaal—Ingeschreven	£25,000
Kapitaal—Gestort	5,000
Kapitaal—Gestort, Opgeloopen en Belegd	37,000
Verliezen, uitbetaald aan Houders van Polissen	£9[illegible],000

DIRECTIE.

De Wel-Edele Heeren

SAUL SOLOMON, L.W.V., Voorzitter.

J. A. ROBERTSON.	H. K. TREDGOLD.
J. L. M. BROWN.	L. P. CAUVIN.
W. G. ANDERSON.	R. H. ARDERNE.
J. J. STEYTLER.	W. MARSH.

AUDITEUREN.

De Heeren

E. VAN STAVEREN en E. G. ASPELING.

Afdeeling Brand.

Voor het verzekeren van Ontroerende en Roerende Goederen tegen Schade of Verlies door Brand. Risikos worden aangenomen tegen de laagste tarieven, en voorstellen onmiddelijk overwogen en beslist.

Afdeeling Trust.

Voor het Administreren en Beheeren van Boedels en andere Panden, als Executeuren, Curatoren, Administrateurs, Voogden of Agenten. Voorwaarden liberaal.—Speciale schikkingen zoo die verlangd worden.

Hoofdkantoor: St. Georgestraat, Kaapstad; Kantooruren: 9 v.m. tot 4 n.m.

Agenturen door de geheele Kolonie heen en in den Vrijstaat.

W. Y. ELDRIDGE, Secretaris.

De Waal en De Kock,

24, BURGSTRAAT,

LANDEN NU

SIKKELS, ZENSEN, SCHAAPSCHAREN.

Tuinhouweelen, Tuinhaken, Boschpikken, Gieters, Waschstellen, Emmers Baden, Ovale en Ronde, Kommen en Bekers, Blikken Koffers.

KAR EN WAGENASSEN EN VEEREN,

Rijtuiglampen, Glazen en Verlakte Handvatsels, Kartrappen, Winkelhaken Stutten en Moeren, Krammen en Omslagen, Belegsels, Scharnieren, Schroeven.

GRAVEN, SCHOFFELS, TUINVORKEN,

STALVORKEN, HOOIVORKEN, PIKKEN.

Hollandsche en Amerikaansche Houten Koornschoppen.

Timmermans Gereedschap, Kuipers Gereedschap.

MESSENWERK EN PLEETWAREN.

Teer en allerlei soorten Verf en Olie.

LEDEKANTEN! IN SOORTEN!

ALSMEDE EEN GROOT ASSORTIMENT

ALGEMEENE IJZERWAREN.

DE WAAL EN DE KOCK,

24, BURGSTRAAT.

Struisvogels! Struisvogels!!

TE KOOP,—Zestien mooije jonge Struisvogels, twee jaar oud. Zij zullen in omtrent twee maanden gereed zijn om geplukt te worden.—Bijzonderheden zijn te vernemen op aanvraag bij HAMILTON ROSS & Co.

DORSCHMACHINES.

DE Vennootschap der heeren A. & F. ALDERMAN & Co., te Droogevlei, loopt in Maart e.k. ten einde, waarom zij nu hunne drie STOOMDORSCHMACHINES uit de Hand te Koop bieden. Zij zijn in goede werkende orde, en kunnen ter eeniger tijden na kennisgeving van slechts één dag in werking worden gezien. Refertes kunnen gegeven worden naar vele groote en preciese boeren, die ze hebben gebruikt.

A. & F. ALDERMAN & Co.,
Klipheuvel Station.

VERSCHE EN GAVE GELE MIELIES.

WILSON & GLYNN

LANDEN NU UIT DE "LIVINGSTONE"

Een Lading Schoone Gele Mielies.

Zij zijn tegen lagen prijs te koop, terwijl zij geland worden.

Magazijnen, in de Strandstraat, te Kaapstad.

AAN WAGENMAKERS.

WORDEN GELAND UIT DE "ARETHUSA,"

IJzeren Wagen Assen, 2½, 2¾, 3 duim
IJzeren Schotsche Kar Assen, 2, 2¼, 2½ duim
Gewone IJzeren Kar Assen, 1½, 1⅝, 1¾ duim
Patente Maal Assen, alle grootten
Veren voor Karren en Wagens, gewone grootten
Dennet Veeren, in Stellen, voor Karren en Buggies
Patente Bandbuigers met Boormachines
Patente Naaf Boormachines
Patente Boormachines voor Hand of Stoomkracht
Draaibanken, groote, voor Wagen Naven
Smids Blaasbalgen, Aanbeelden, Schroeven en Hamers
Water Tue Irons, met Waterbakken
Patente Draagbare Smederijen.

GEORGE FINDLAY & CO.,

IJzermagazijn, Grayestraat.

DAMES die van Buiten komen, gelieven vooral een bezoek te brengen aan de Magazijnen van STUTTAFORD & Co., waar de GROOTSTE EN UITGEZOCHSTE VOORRAAD te vinden is van KOSTUMEN, OPGEMAAKTE HOEDEN en MUTSEN, NIEUWE JAPONSTOFFEN en ALGEMEENE MANUFACTUREN. Kousen en Sokken, Handschoenen, Linten, de nieuwe Zwart met Goud gemengde Kanten voor Mode-opmaaksels.—HET GOEDKOOPSTE HUIS in KAAPSTAD voor Garen en Lintwaren, Berlijnsche Wol, Materialen voor Dameshandwerken. Een groote voorraad Gedrukte Pompadours en Kamerdoek, en goedkoope Piqués, al hetwelk thans ontpakt wordt bij STUTTAFORD & Co., Kaapstad.

Worcester Commerciele Bank.

KENNISGEVING AAN DEELHEBBERS.

KENNISGEVING geschiedt bij deze, dat ingevolge eene reqisitie, die door de Direkteuren is ontvangen, eene Speciale Algemeene Vergadering van Aandeelhouders zal worden gehouden overeenkomstig de 45ste en de 50ste Sectie der Acte van Overeenkomst, en wel in het Bankgebouw, op WOENSDAG, DEN 24STEN NOVEMBER 1880, ten 10 ure des voormiddags, voor de in bedoelde requisitie aangegeven doeleinden, t.w.:—1stens, om te beraadslagen en te besluiten omtrent het raadzame der verlenging van den duur der Worcester Commerciele Bank, overeenkomstig Sectie 49 der Acte van Overeenkomst, die zal ten einde loopen op den 31 December 1880, en om het verdere tijdperk van zoodanigen duur te bepalen; 2dens, om te beraadslagen en te besluiten, of zoodanige voortzetting van de zaken der Bank zal geschieden onder de bepalingen van de Acte op Beperkte Verantwoordelijkheid, en, indien wel, om het Kapitaal en het getal Aandeelen daarin te bepalen, en om eene daarop toepasselijke Acte van Overeenkomst op te stellen, en in de zaak vereischte resolutiën te nemen.

Op last der Direktie,

H. BERNHARDI,
Kassier.

Worcester, 4 Oct. 1880.

Duitsch Bier.

H. RUPERTI, St. Georgestraat, 55, ontscheept thans ex "Arethusa"

100 Kisten Uelzener Bier,

beste kwaliteit, 4 doz. quarts, die hij aanbiedt voor 10s. per dozijn.

STRUISVOGELS! STRUISVOGELS!

Belangrijk voor Struisvogelboeren.

POCOCK'S ANTHELMINTISCHE (of worm) OLIE

IS een zeker en nooit feilend geneesmiddel tegen die gevaarlijke ziekten, die zoo dikwijls zoo noodlottig afloopen, zooals Wormen en Verstoppingen bij Struisvogels. Elke Struisvogelboer behoorde ten allen tijde een goeden voorraad bij zich aan huis te hebben, daar een enkele dosis een zieken Vogel bijna onmiddelijk zal genezen. De Eigenaars verkoopen dagelijks meer en meer van dit artikel. Duizenden bottels zijn reeds naar alle deelen der Kolonie verzonden, en in geen enkel geval heeft dit wonderlijk geneesmiddel, waar het op behoorlijke wijze aan de zieke Vogels gegeven werd, zijn goede uitwerking gemist. Van elke plaats waar ook de Anthelmintische Olie besteld is geworden, worden ons, zelfs ongevraagd, getuigschriften toegezonden, die getuigen van het groote voordeel en de groote voldoening, die het gebruik dezer Olie geven. Deze Olie is niet alleen een zeker geneesmiddel tegen Wormen en Verstoppingen, maar indien zij gedurende een maand aan gezonde Vogels wordt gegeven, zal zij deze zieke zelfs geheel voorkomen. Wees voorzichtig geen ander geneesmiddel te gebruiken dan dit. Tal van klagten zijn ons ter oore gekomen van menschen, die er toe gebragt waren om andere medicijnen te koopen tegen Wormen en Verstoppingen, maar welke, in plaats van de Vogels te genezen, ze gedood hebben. Wij hebben tal van getuigeschriften ontvangen, om welke wij nooit gevraagd hebben, en welke allen bij ons ter inzage liggen. Wij kiezen er slechts eenige ter publicatie uit. Iemand schrijft ons:—"Zend mij toch nog een dozijn bottels van uw Olie; ik moet bekennen, dat het een voortreffelijk geneesmiddel is." Iemand anders schreef:—"Het verheugt mij het agentschap voor den verkoop van uwe Anthelmintische Olie aan te nemen. Een enkele dosis redde één mijner Vogels, gewaardeerd op £80.

Het volgende verscheen in de *Argus* van den 17den April:—

EEN KOSTBAAR GENEESMIDDEL.—De heer J. H. MALAN schrijft uit Wellington aan de *Zuid Afrikaan*:—"Ik ben gedurende vele jaren een Vogelstruisboer geweest en heb verscheidene kostbare Vogels verloren, aan hetgeen men "Verstopping" noemt. Ik heb alle middelen te vergeefs gebruikt. Onlangs hoorde ik van een nieuw geneesmiddel, de "Anthelmintische Olie," bereid door POCOCK & Co. Ik liet een flesch uit de stad komen en vond weldra gelegenheid de Olie te proeven. Een mijner Vogels krijgt de bovengenoemde ziekte. Ik gaf hen een half wijnglas vol en kort daarna loosde het dier eene hoeveelheid water en zand, zooals een Vogelstruismaag slechts kon bevatten. Daarna begon het weer te eten en bleek geheel genezen.

Elandskloof, distrikt Paarl, 21 Feb. 1880.

Den Heeren J. P. POCOCK & Co., Kaapstad.

WAARDE HEEREN,—Ik heb de eer u te berigten, dat uw "Anthelmintische Olie" meest werkdadig werkte, om die Vogels te genezen, aan welke ik de Olie toediende. Ik beschouw deze Olie als een uitstekend geneesmiddel en wanneer de aanwezigheid van Wormen, *voornamelijk van den Lintworm*, slechts *vermoed* wordt, dient een Dosis dezer Medicijn gegeven te worden, daar Struisvogels allen min of meer aan die kwaal mank gaan.

Ik ben, enz.,

D. J. PENNEY.

Klapmuts, 8 April 1880.

Den Heeren J. P. POCOCK & Co., Kaapstad.

WAARDE HEEREN.—De kracht van de "Anthelmintische Olie," die gij voorgeschreven hebt als een geneesmiddel voor Vogelstruisen, die aan ziekten lijden, veroorzaakt door Wormen, is ten volle bevertigd. Na een naauwkeurige proefneming met uwe Olie, ben ik blijde u de gunstigste getuigenis te verstrekken wat hare werking betreft.

Ik ben, enz.,

D. W. H. WESSELS.

Een heer (de eigenaar van 60 volwassen Struisvogels) deelt ons mede:—"Op een dag verleden week werd een mijner fraaiste vogels ziek, en 's nachts gaf ik hem eene dosis Croton Olie. Den volgenden morgen vond ik hem dood. In den loop van den dag werd een andere fraaie vogel ziek, en daar men mij aanbevolen had een proef te nemen met "POCOCK'S ANTHELMINTISCHE OLIE," gaf ik hem tegen den avond een volle dosis. Den volgenden dag gaf de Vogel teekenen van wezenlijke beterschap, en in den loop van weinige uren was hij weder volkomen hersteld. Ik ben zoo in mijn schik met den uitslag, dat ik nu een dosis wil geven aan elk mijner zestig Struisvogels."

Overton, 15 Julij 1880.

WAARDE HEEREN,—Ik heb groot genoegen u mede te deelen dat de bottel Anthelmintische Olie, die gij mij gezonden hebt, een mijner vogels aan welken ik de Olie heb toegediend, gered heeft. Het dier is nu in beter gezondheid en veel flinker dan het ooit te voren geweest is.—Ik ben, enz., T. W. LLOYD.

Deze Olie kan òf onmiddelijk van de oorspronkelijke en eenige ontdekkers, J. T. POCOCK & Co., Kortemarktstraat, Kaapstad, verkregen worden; òf bij J. S. ATKINS, Wellington; J. B. JOUBERT Paarl; H. & D. HOME, Ceres; MULDER & SYMS, Amandelboom; IMMELMAN & Co., Worcester; L. ROSENBLATT, Calvinia; H. HENOCH, Ladismith; L. G. POCOCK, George; FLEMING & MUDIE, Mosselbaai; FIELD & KING, Oudtshoorn; D. WILSON, Prins Albert; J. MACKAY, Port Elizabeth; WETZLAR & HAMMERSCHLAG Oost Londen; EKSTEEN & Co., Napier; L. G. H. POCOCK, Cawilliam; S. ANDERSON, Hoetjesbaai BARRY & NEVEN, Riversdale; J. BRITTAIN, Beaufort West; J. & A. MCGREGOR, Modderfontein GEBRS. HEROLDT, Murraysburg.

In elke Buitenstad worden er Agenten gevraagd.

N.B.—Voor het gemak ter verzending per post wordt deze olie ook afgeleverd in capsules, die zeer gemakkelijk zijn om toe te dienen. De prijs is 9s. per dozijn capsules, waarvan één pil genoeg is voor een jongen vogel onder de zes maanden en twee voor oudere vogels.

De Dosis voor een volwassen Vogel is twee Eetlepels vol of een Half Kelkje 's avonds, hetzij als drankje of als pil opgemaakt met broodkruimels of zemels; voor Kuikens is de helft genoeg.

Verkocht in bottels, bevattende 12 VOLLE DOSES, voor 10s. per bottel, en alleen toebereid door de uitvinders,

J. T. POCOCK & CO.,

Pharmaceutische en Homœpathische Chemisten en Droogisten in het groot.

No. 6, KORTEMARKTSTRAAT, KAAPSTAD.

N.B.—Zorg dat gij het echte artikel krijgt. Iedere Bottel heeft een label er aangeheecht, met onzen naam en ons adres en de kurk is insgelijks bedekt met een strook met den naam er op van J. T. POCOCK & Co., Kaapstad.

☞ *De Bottel moet goed worden geschud, eer dat de Olie gebruikt wordt.*

ZWAVEL! ZWAVEL! ZWAVEL!

DE Ondergeteekenden hebben ontvangen BRANDRAMS BLOEM VAN ZWAVEL in 180 lbs. Vaten en 100 lbs. Tonnetjes.

KOFFIE! KOFFIE!! KOFFIE!!!

En ontschepen uit de "Poseidon," van Rio, 400 Zakken van hunne gewone goede soort.

CEMENT! CEMENT!! CEMENT!!!

400 VATEN WHITE BROS. CEMENT.

En hebben steeds voorhanden een grooten voorraad van alle soorten van Kommenijswaren. Alles tegen de Laagste Marktprijzen.

J. G. STEYTLER & Co.

No. 28, St. Georgestraat.

FOX AND HOUNDS HOTEL,

SOMERSET WEST.

J. ROGERS

NEEMT de vrijheid zijnen Begunstigers en het Publiek in 't algemeen bescheidenlijk te verwittigen, dat hij op de bovengenoemde plaats een NIEUW HOTEL geopend heeft, hopende door stipte attentie en beleefdheid een bescheiden deel hunner gunst te mogen genieten.

J. R. wenscht aller aandacht te vestigen op het feit, dat hij moeite noch kosten gespaard heeft, om dat Hotel tot een der best ingerigte des lands te maken; en alles wat er gedaan kan worden tôt vermeerdering van het genoegen en gemak der Bezoekers zal ten allen tijde op de meest onbekrompen wijze geschieden. Het Hotel heeft een heerlijk uitzigt. De Bezoekers zullen het bij uitstek gezond gelegen vinden, en die er eens geweest is, zal zeker weerkomen.

J. R. neemt tevens de gelegenheid te baat, om zijnen talrijken Vrienden en Bezoekers dank te zeggen voor de ondersteuning, hem geschonken in het BELLEVUE HOTEL, D'URBANWEG, dat hij voortzetten zal. Hij hoopt die terzelfde plaatse voortdurend te mogen genieten, en verzoekt een deel daarvan ook voor het nieuwe Hotel.

Wijnen, Sterke Dranken en Bier van de beste Merken.

Een Welvoorziene Tafel, Beste Provisien. Goede Accommodatie.

Bij alle Treinen aan het Station Eerstreivier zullen Karren gereed staan voor Passagiers.

GOEDE STALLING EN VOEDER.

Bezoekers van het Hotel, die van Zaturdag Avond tot Maandag Morgen vertoeven, betalen, met inbegrip van Vrije Passage van en naar het Station Eersterivier £0 15 0
En als extra voor een ridje naar het Strand 0 1 0
Logeergasten, bij den dag 0 7 6

Kinderen en Bedienden betalen den Halven Prijs.

N.B.—Voor Bruiloftspartijen worden afzonderlijke schikkingen gemaakt. Partikuliere Karren en Rijpaarden zijn in huur te bekomen naar het Strand, Palmietrivier of Caledon.

J. ROGERS, Eigenaar.

UNION BANK,

ST. GEORGESTRAAT, KAAPSTAD.

Opgerigt in 1847.

DEZE Bank geeft Rente tegen den koers van 3 percent per jaar op Vlottende Saldos van de verschillende Inleggers op sommen van niet minder dan £100 gedurende iedere maand, en op Vaste Deposita tegen koersen, die men op aanzoek kan vernemen.

De Bank disconteert dagelijks goedgekeurde Wissels, koopt en verkoopt Uitlandsche Traites en Wisselbrieven, doet voorschotten op Bezendigen van Producten, reikt Credietbrieven uit voor het koopen van Ladingen, enz., en verrigt allerlei soort van Bankzaken.

Londensche Agenten—

Alliance Bank, Lothbury.

ALEXANDER BROWN, Kassier.

ONDERLINGE

Maatschappij van Levensverzekering

AAN DE KAAP DE GOEDE HOOP.

(MUTUAL.)

Kantoor. Darlingstraat, Kaapstad.

Opgerigt 1845.

Het Bedrag van 't Opgeloopen Fonds op 31 Mei, 1878, ...	£564,800	0	0
Vorderingen op het Genootschap, verleden jaar betaald	55,000	0	0
Jaarlijksch Inkomen	94,000	0	0

BESTUUR:

De WelEd. heer S. SOLOMON, L.W.V., Voorzitter

WelEd. hr. R. le Sueur		WEd.	C. J. Manuel, L.W.V.
,,	G. Myburgh.	,,	J. R. Marquard.
,,	H. M. Arderne	,,	Walter Bolus.
,,	James Murison.	,,	E. Landsberg.

Curatoren:

WelEd. Heeren C. J. Manuel, Jas. Murison, en J. R. Marquard.

Auditeuren:

WelEd. heeren J. P. Herman en S. V. Hofmeyr.

Secretaris:

WelEd. heer J. C. Gie.

AGENTEN IN DE BUITENDISTRIKTEN

Aliwal Noord ..	De heer	J. W. Sauer
Bedford	,,	C. W. Hutton
Beaufort	,,	C. Pritchard
Bredasdorp ...	,,	Danvers & Co.
Burgersdorp ...	,,	G. Sichel
Caledon	,,	C. J. N. Dempers.
Calvinia	,,	L. H. Goldschmidt,
Ceres	,,	H. Carson.
Colesberg ...	,,	T. J. Plewman
Cradock	,,	J. F. Kidger
Diamantvelden ...	,,	F. S. P. Stow.
Dordrecht ..	,,	Gebroeders Bradfield.
Oost Londen ..	,,	A. Webb & Co.
Fauresmith (O.V.S.)		Executeurskamer.
Fraserburg .	,,	W. J. Smith
Fort Beaufort ..	,,	W. T. Quin
George	,,	Michael O'Connell
Graaff-Reinet ...		Executeurskamer
Grahamstad ..	,,	R. Tillard.
Hanover ...	,,	Centlivres & de Villiers
Humansdorp ..	,,	R. & W. Metelerkamp.
Hoopstad ..	,,	P. S. van Coller.
King Wm's. Town	,,	Richard Walker
Knysna	,,	P. C. Metelerkamp
Malmesbury ...		Executeurskamer
Middelburg	,,	Wentzel & Zoon.
Mosselbaai .	,,	Hudson, Vreede & Co.
Murraysburg ..	,,	Jos. Sissison & Co.
Namaqualand ...	,,	J. H. Hofmeyr,
Natal ..	,,	T. Shepstone, Jr.
Oranje Vrijstaat ..		Bloemfontein Exc.-kam.
Oudtshoorn ..	,,	G. Reitz.
Paarl	,,	J. R. Zeederberg, M.D
Piquetberg ..	,,	G. H. Parrott.
Port Elizabeth ...	,,	E. L. Kift
Potchefstroom ..		Executeurskamer.
Pretoria	,,	do.
Queen's Town ...	,,	J. W. Bell.
Richmond ...	,,	J. S. O. Brink.
Robertson ...	,,	Barry & Neven
Riversdale ...	,,	Jos. Barry & Co.
Somerset Oost ..	,,	S. J. Annear
Stellenbosch ...	,,	J. G. Mader.
Swellendam ...	,,	Barry & Neven
Stockenstrom ..	,,	N. H. Smit, Jr.
Uitenhage ...		Executeurskamer
Victoria West ...	,,	J. B. Auret
Worcester ...	,,	C. M. Bernard.
Willowmoore ...	,,	E. Z. Stegmann.

Premien voor de Verzekering van £100,

OP ENKELE LEVENS,

VOOR DEN GEHEELEN LEVENSTIJD.

Ouderdom.	Premie. £	s.	d.	Ouderdom.	Premie £	s.	d.
14	1	15	5	35	2	17	6
15	1	16	5	36	2	19	0
16	1	17	6	37	3	0	6
17	1	18	6	38	3	2	3
18	1	19	7	39	3	3	9
19	2	0	7	40	3	5	6
20	2	1	6	41	3	7	5
21	2	2	5	42	3	9	3
22	2	3	3	43	3	11	3
23	2	4	1	44	3	13	4
24	2	4	11	45	3	15	6
25	2	5	10	46	3	17	9
26	2	6	10	47	4	0	3
27	2	7	10	48	4	2	9
28	2	8	11	49	4	5	6
29	2	10	0	50	4	8	3
30	2	11	1	51	4	11	2
31	2	12	3	52	4	14	2
32	2	13	6	53	4	17	4
33	2	14	9	54	5	0	8
34	2	16	1	55	5	4	2

De Premien zyn jaarlyks vooruit betaalbaar; of, naar dat de Verzekeraar het verlangt, half-jaarlyks met eene geringe verhooging.

Daar dit een "Onderlinge Verzekeringsmaatschappij is, worden de winsten niet, als in Eigendoms Maatschappyen, tusschen de Eigenaren en de Verzekerden verdeeld. Alles behoort den Polishouders toe.

De Winsten worden onder de Polishouders aan het einde van elk tydvak van DRIE JAREN verdeeld, en het is aan de keus van iederen houder overgelaten, om zyn deel aan de door hem verzekerde som te doen toevoegen, òf het als eene dadelyke betaling te ontvangen,—òf het aan te wenden tot vermindering van de toekomstig door hem te betalen jaarlyksche premie.

De laatste Verdeeling was @ 2 percent per jaar, of 6 percent voor de drie jaren.

De volgende Verdeeling van Winsten zal geschieden in Aug., 1880.

Personen, die zich ter verzekering voorstellen, zullen hunne *Doop-attesten*, of zulke andere bewijzen van ouderdom als de Directeuren voldoende mogen achten moeten inleveren.

Personen, die zich ter verzekering voorstellen, worden *niet* belast met de betaling van de *Geneesheeren* van het Genootschap.

Prospectussen, Vormen van Aanzoek en alle informatie betreffende het Genootschap, kunnen verkregen worden aan het Kantoor te Kaapstad, of bij iedere een der Agentschappen over de geheele kolonie.

Op last van het Bestuur,

J. C. GIE, Secretaris.

Kantoor Open van 9 tot 4 ure.

Gedrukt bij Smits en Hofmeyr, No. 11, Kasteelstraat, Kaapstad.

zou geschreven worden, zoodat ook de onderwijzers van Engelsche inrigtingen iets aan die uitgave hadden.

Werd besloten, zulk een blad eenmaal per maand uit te geven, terwijl Ds. McGregor als convener der commissie benoemd werd, met het regt twee leden nevens zich te kiezen, ten einde aan de Synode later rapport te doen.

Ds. Stegmann Jun. gaf kennis, dat hij het besluit, waarbij het personeel van het admissie-examen benoemd was, in revisie wilde brengen.

Werd besloten, de zaak a.s. Donderdag te behandelen.

Dr. Hofmeyr en Ds. Stegmann Sen. gaven kennis, dat zij aanteekening verzocht hadden in de minderheid gestemd te hebben, zich de regten voorbehoudende van Art. 12 No. 20.

Na het voorlezen der Notulen verdaagde de vergadering om half zes.

WOENSDAG MORGEN.

De Ouderling van Steijnsburg opende met gebed.

De Notulen werden voorgelezen en goedgekeurd. Na een korte discussie omtrent de verandering, die Ds. Louw gisteren aan het slot van zijn motie gemaakt had, en waartegen zich eenige leden der vergadering verzetteden, als zijnde de zaak niet behoorlijk ter kennis gebragt, wilde ook Ds. Neethling het uitdrukkelijk in de Notulen vermeld hebben, dat zijn verzoek, gisteren gedaan, *verworpen* was, waarmede de vergadering zich niet vereenigde.

RAPPORT VAN DE COMMISSIE OVER HET SCHOOLWEZEN.

Aan de orde kwam nu punt 9, dat aldus luidde:

"Beschrijvingspunt 68 wil dat de Synode kennis nemen zal van hetgeen voor 'onze doofstommen' wordt gedaan. Het blijkt dat een voormalige leerling aan de Normaalschool, genaamd Johannes de Labat, in Europa wordt opgeleid om later 'onze doofstommen' te onderwijzen; dat hij, volgens Ringsbesluit door de gemeenten tot den Ring van Tulbagh behoorende, wordt ondersteund om zijne studien te voltooien. Uwe Commissie wenscht aan te bevelen dat Uwe Hoog Eerw. Vergadering hare goedkeuring uitspreken zal over hetgeen door den Ring van Tulbagh in deze zoo belangrijke zaak is gedaan, en dat lichaam verzoeken om met de zaak verder voort te gaan. Ook worde dezelve door de Synode aan de gunstige overweging en milde ondersteuning der Kerk aanbevolen."

De Actuarius zeide, dat de Ring van Tulbagh de zaak der doofstommen in handen had genomen. Er had zich een commissie gevormd, bestaande uit de predd. van Worcester en Piquetberg, terwijl spreker als penningmeester ageerde. Joh. de Labat was van Januarij tot October in Groningen aan het Doofstommen Instituut werkzaam geweest, terwijl hij nu aan het Blinden Instituut te Amsterdam werkzaam was. Er waren uit alle deelen des lands bijdragen toegestroomd, doch er moest meer opgebragt worden, opdat er een groot Instituut tot stand kon gebragt worden. Labat was een zeer geschikt persoon en was op het denkbeeld gekomen om zich aan deze studie te wijden, doordat hij zelf een doofstommen broeder had. De ontvangsten voor het fonds waren: £304 3s. 9½d.; de uitgaven, £152 15s. 8d.

Ds. Beck merkte op, dat twee doofstommen zijner gemeente elken dag naar de Roomsche kerk gingen.

Ds. Rabie zeide, dat hij een paar doofstomme jongelui had ontmoet, die de Roomsche inrigtingen bezochten, omdat er daar iets voor die ongelukkigen gedaan werd. Sedert dien tijd was het denkbeeld bij hem opgekomen om zich ook het lot der doofstommen aan te trekken. In de gemeente Piquetberg wonen er alleen 17 doofstommen. Het plan had oorspronkelijk bestaan om een onderwijzer van Holland uit te laten komen, doch men was van dit denkbeeld teruggekomen. Nu was men voornemens na terugkomst van de Labat, een inrigting te Worcester te openen. Er was geld voor de zaak noodig en spreker hoopte, dat er ruime bijdragen zouden gegeven worden en dat God zijn zegen aan het werk hechten zou. Hij hoopte dat de aanbeveling der Synode zou worden aangenomen.

Ds. de Beer stelde voor, dat de zaak in den Herderlijken Brief vermeldt zou worden.

Ds. Robertson zeide dat zijn gemeente in deze zaak nog niet had bijgedragen, doch hij twijfelde niet, dat wanneer hij bijdragen vroeg, deze ruim zouden gegeven worden. Hij maakt de vergadering nog weer opmerkzaam, dat de ring van Tulbagh voor den onderwijzer zou zorgdragen.

Ds. du Plessis vroeg of de vorige spreker dan geen gelden meer noodig had, in welk geval hij gaarne zijn bijdragen terug zou ontvangen.

De Moderator zeide dat bijdragen steeds welkom zouden wezen.

Ds. du Plessis wilde dat de zaak der doofstommen van de kerk zelve uitging; hij zou gaarne zien dat er ook te Graaff Reinet een instituut zou worden opgerigt. Hij wilde de zaak niet geheel aan den Ring overlaten.

Ds. Stegmann, sen., zou het wenschelijk achten dat de kerkeraden het getal der doofstommen in de verschillende gemeenten opnemen. Hij had zulks in zijn gemeente gedaan en het getal was zeer groot. Ook hij zou twee inrigtingen willen daarstellen, één in de Westelijke, en een in de Oostelijke Provincie.

Ds. Cormack vereenigde zich met het gesprokene; ook in zijn gemeente waren vele blinden en doofstommen, één der eersten had het reeds zoo ver gebragt, dat hij den Bijbel voor blinden lezen kon.

Ds. Hauman vroeg hoeveel geld er uit den Ring van Tulbagh gekomen was.

De Actuarius zeide dat de Ring van Tulbagh den eersten stoot had gegeven doch slechts £86 18s. 1d. had opgebragt; de gemeente van Graaff Reinet betaalde elk kwartaal. Er was zamenwerking noodig en er moest geen sprake zijn van één Ring, die al de eer wilde hebben.

Ds. Hauman verwonderde zich dat de Ring van Tulbagh niets had bijgedragen, niettegenstaande ds. Robertson zich zoo warm over de zaak gemaakt had. Hij was er voor dat de kerk de zaak in handen zou nemen, en het verheugde hem dat ook het lot der blinden niet vergeten was.

Ds. Robertson wilde volstrekt niet dat het beheer van het Instituut aan den Ring van Tulbagh zou toevertrouwd worden; de ring wilde evenwel de kosten des onderwijzers betalen en de gemeente zou tegelijkertijd geen shillings maar wel iets meer opbrengen.

Dr. Roux stelde voor, dat de zaak aan een commissie van drie leden zou worden opgedragen, ten einde de oprigting van een Instituut tot stand te brengen.

De discussie werd hiermede gestaakt.

Ds. Hofmeyr stelde voor dat de vergadering een woord van dank zou uitbrengen aan de verschillende kerkgenootschappen, die de leden der Synode verleden week met zoo veel sijmpathie op een bijeenkomst in de Metropolitan Hall ontvangen hadden.

Aangenomen.

BROEDERLIJK ONDERHOUD.

Het eerst trad op

Ds. Olivier, de Moderator van de Vrijstaatsche Kerk, die het een voorregt noemde, deze vergadering toe te spreken en in de gelegenheid gesteld te zijn toeschouwer te wezen der werkzaamheden. Kon hij al niet de groeten van de Vrijstaatsche Kerk overbrengen, toch bestond er een groote sympathie. Het verheugde hem, dat de Kerk in deze Kolonie op het gebied van onderwijs en opvoeding zulke reuzenschreden gemaakt had; tevens verzekerende, dat men in den Vrijstaat met de grootste belangstelling de werkzaamheden dezer vergadering gadesloeg. De band met de Kerk dezer Kolonie was steeds hecht, en hij verzekerde, dat al het aan de moederkerk verschuldigde niet vergeten werd. Hij had met vreugde en met warme belangstelling vernomen, dat gisteren de Hollandsche taal bepleit was, en hij meende, dat om die taal tot haar regt te doen komen, het noodzakelijk was, goede onderwijzers te verkrijgen. Ofschoon het Hollandsch in zijn land de taal van het Gouvernement was, nam het Engelsch zeer toe en het was moeijelijk om het Hollandsch er boven op te houden. Ook daar bestond een zucht naar het Engelsch, en het oog van den Vrijstaat was op de Kolonie gevestigd voor onderwijzers. De zaak van onderwijs werd overigens in de verschillende distrikten van den Vrijstaat ruim ondersteund; de Regering stelde veel belang in de zaak. En al stond zij nu nog op een lagen trap, toch was er een groote vooruitgang te bespeuren, zoodat de scholen aldaar eerlang met die van deze Kolonie hoopten te wedijveren. Wat de Kerk betrof, ook daar had men getracht het Vrijwillige Beginsel in te voeren; doch Gert Visser had door een voorstel, waarbij aan elke nieuwe gemeente eene ronde som wordt toegestaan, dit beginsel verijdeld. Het sustentatiefonds bloeide en er was nu reeds £6000 in kas. Er was in de laatste jaren een schijnbare verkoeling geweest tusschen de kerken der Kolonie en die van den Vrijstaat; hij hoopte dat er bij de wederkeerige Synodale vergaderingen altijd een deputatie uit de respectieve landen zal tegenwoordig zijn. Het verheugde hem, wat er bepaald was omtrent het admissie-examen in den Vrijstaat; doch de zaak der legitimatie was verkeerd voorgesteld, daar het volstrekt niet het plan was, het propenents-examen in den Vrijstaat af te nemen. Spreker eindigde met te zeggen dat hij blijde zou wezen als de dag weer eens mogt aanbreken dat er één vereenigde Ger. Kerk in Zuid Afrika zou wezen (hoor, hoor). Hij bad den bloei over de kerk en den zegen over de vergadering af en gaf de verzekering, dat het admissie-examen in den Vrijstaat niet gemakkelijker zou gemaakt worden dan in de Kolonie.

De Moderator bedankte den laatsten spreker, waarna Ds. A. Murray, uit de Transevaal, het woord voerde en Prof. Hofmeyr een zeer belangrijk verslag gaf van het Presbyteriaansche Concilie in Amerika, dat gedeeltelijk aangevuld werd door Ds. Albertijn. Daarna voerden Di. C. Murray, Rabie en Rossouw het woord over den doop des geestes, waarna de vergadering uiteen ging tot half drie. In de namiddagzitting werd het Rapport van de Commissie over het schoolwezen afgehandeld, terwijl Ds. Vlok, die naar den oorlog vertrekken gaat, tot de vergadering een woord van afscheid sprak. Wij laten het breedvoerig verslag later volgen.

Het Oproepen der Burgers.

WELLINGTON.

(*Van een Correspondent.*)

16 November.

De opgewondenheid in ons dorp is nu aan het bedaren. Onze burgers zijn heen.

Van 1 uur heden morgen af was het dorp in beweging, daar onze burgers gedwongen werden, om eerst naar de Paarl te gaan, om van daar per spoor verzonden te worden naar Beaufort West.

Ten 6 ure 's morgens arriveerde de eerste trein aan ons station, voornamelijk de substituten en Paarlsche menschen bevattende.

Ten kwart over 7 ure kwam de andere trein met de beide kapiteins en het restant der burgers, waaronder ook al de Wellingtonschen.

Het platvorm krielde van honderden ouders, broeders, zusters en vrienden der vertrekkenden.

De burgers, vooral de Wellingtonsche (voor het meerendeel jonge Afrikaanders uit de beste families alhier, die een eer voor het distrikt zijn) schenen in goede stemming te zijn. Over het geheel gedroegen de manschappen zich zeer ordelijk.

Ook de Kapiteins en officieren schenen opgeruimd te zijn. Kapitein de Waal was bepaald de lieveling onder de manschappen.

Er scheen een weinig ontvredenheid te bestaan met een of twee der officieren, *substituten van elders*. Een dezer was gisteren al onbekwaam voor de dienst.

De wijze, waarop de burgers door de Regering zijn uitgerust, is inderdaad een schande. Zij hadden ieder slechts een stuk oliedoek van 6 bij 3 voet om op te slapen, en een wollen kombaars van de gemeenste soort; *en niets anders!*

Al onze jongelingen, wier middelen zulks gedoogden, moesten van £10 tot £15 uitgeven om zich behoorlijk uit te rusten. De niet bemiddelden onder hen zijn inderdaad te bejammeren.

De verschafte paarden zijn nutteloos. Men had even goed te voet kunnen gaan. Ettelijke paarden moeten geleid worden van hier haar de Paarl. Een gaf het onderweg op en moest worden achtergelaten. Twee der Wellingtonschen konden hunne paarden volstrekt niet wegkrijgen. Slechts met moeite konden die dieren gebragt worden naar het station, waar zij werden opgenomen. Zooveel is de paardekennis waard van zeker Parlementslid, die met het paardenkoopen belast was.

Ten 8 ure v.m. precies stoomde de trein uit het station, onder de luide juichkreten der op het platform vergaderde menigte, die onze jongelui een voorspoedige reis toewenschte.

Ds. A. Murray, die te Kaapstad op Synode was, was gisteren overgekomen en bediende zich van de eenige gelegenheid welke hij had door van wagon tot wagon te gaan en onze burgers een paar woorden van bemoediging toe te spreken.

PAARL.

Maandag werd aan de Paarl eene publieke vergadering gehouden, waarop £100 werd ingeschreven om voor de vertrekkende Burgers eenige noodwendigheden te koopen. Denzelfden dag ontvingen de Burgers hunne paarden en uitrusting, en de proeven, die toen genomen werden om van hunne bekwaamheden als ruiters te doen blijken, leverden amusante tooneelen op. Maar niet alleen amusant. Drie van de Burgers deden zoo ernstige kneuzingen op, dat zij althans niet met de overigen konden uittrekken. Een van dat drietal had van zijn paard vallende, den arm gebroken. Dingsdag morgen vroeg, begaven de strijders zich naar het spoor, derwaarts vergezeld door eene ontzaggelijke menigte belangstellenden. Met twee treinen, de eerste waarvan om half zeven en de tweede een uur later vertrok, werden zij naar Beaufort West geëxpedieerd. Het aantal vertrekkenden was 138, waarvan minstens twee derden plaatsvervangers zijn. De stemming van vertrekkende, zoowel als die van de belangstellende vrienden was verre van opgewekt.

GRAAFF REINET.

[PER TELEGRAAF.]

(*Websters Agentuur.*)

17 November.

Gisterenavond is hier een drukbezochte vergadering van het publiek gehouden, in zake het uitroepen der ligtelingen. Met eenparige stemmen werd de volgende resolutie genomen:—"Deze vergadering keurt het volkomen goed, dat de Regering eene sterke Burgermagt heeft opgeroepen om een spoedig einde te maken aan de rebellie in Basutoland en elders; maar wenscht beleefdelijk bij den Premier aan te dringen om, mogt er verdere adsistentie noodig zijn, de ligtelingen in de stad en afdeeling Graaff Reinet en op andere plaatsen in de kolonie, in welke zij een vrij en onafhankelijk leven genieten, nevens de Burgers, te wapen te roepen."—Besloten van deze resolutie een kopie te zenden aan den Kolonialen Secretaris.

TULBAGH.

(*Van een Correspondent.*)

15 Nov. 1880.

Onze Burgers gaan ons Dingsdag (morgen) verlaten voor Basutoland, en als een van diegenen, in stede van wien zij gaan vechten, wensch ik hun van harte Gods beschermende hoede toe.

AAN DE DAMES! vraagt waar ge wilt om KERRS N. M. T. NAAIGAREN, het is het beste.

BERIGTEN PER TELEGRAAF.

NATAL.

(*Websters Agentuur*).

Pietermaritzburg, 10 Nov.

Het Gouvernement heeft bij den Wetgevenden Raad eene bill ingediend voor het sluiten eener leening groot £1,400,000, om te voorzien in de uitbreiding der spoorlinie tot Ladysmith, van welk bedrag £50,000 vereischt wordt voor het voltooijen der linie tusschen Durban en Maritzburg, terwijl £250,000 bestemd is tot dekking der contributie van Natal voor de kosten van den Zuluoorlog.

De tweede troep van Willoughby's Ruitery is gisteren op marsch gegaan naar Basutoland. Deze manschappen zijn gewapend met zwaarden en Snijder Karabijnen. De volgende troep zal voorzien worden van lansen en revolvers.

De Gouverneur, het votum van deelneming met de Kaap erkennende, dankte den Wetgevenden Raad voor deszelfs bereidvaardigheid om te helpen, in geval zulks van de zijde der Natalsche Regering noodig mogt worden.

KAAPKOLONIE.

DE BURGERS.

(*Websters Agentuur.*)

Beaufort West, 17 November.

De Burgers van Prins Albert zijn hier gisteren avond per spoortrein aangekomen. De Richmondsche Burgers zijn Zaturdag avond op marsch gegaan naar Basutoland.

De lucht is bewolkt. De dam staat heel laag.

De Cradocksche Burgers zijn Maandag te Burgersdorp aangekomen, meest allen jongelieden, die er fluks en welgemoed uitzagen. Die van Middelburg werden denzelfden dag verwacht. De Burgersdorpschen waren juist aan het opkomen. Allen te zamen maken die kontingenten ruim 500 man uit.

De Rebellie onder de Inlanders.

Uit de jongste berigten van het oorlogstooneel blijkt, dat het hoog tijd wordt de strijdmagt te velde door het opzenden van versterkingen in staat te stellen meer krachtdadig op te treden, daar een langer volhouden bij de tegenwoordige defensieve houding den overmoed der rebellen, zoowel in Basutoland als in het Transkeische, op gevaarlijke wijze doet toenemen. De klagten, daarover aangeheven zijn slechts al te gegrond. Het schijnt dat de vijand van de vertraging in het oprukken van nieuwe troepen, de meest mogelijke partij tracht te trekken, en hoewel hij daarin slaagt, bewijzen de jongste operatiën, waarin zij aanvallender wijze te werk zijn gegaan, en vooral de ontmoeting over de Transkeische grenzen, die blijkens nadere telegrammen, zoo groot verlies aan onze zijde, en oogenschijnlijk zoo weinig aan die der vijanden berokkend heeft. In sommige afdeelingen der Kolonie schijnt op inderdaad laakbare wijze gedraald te worden met de maatregelen om voor aktieve dienst bestemde Burgers in de gelegenheid te stellen om op te marcheren, en dat dralen strekt niet om den goeden geest bij de dienstpligtigen te verwekken. Zoo schrijft men ons o.a. uit Hopetown, dat, ofschoon de loting op 5 dezer plaats had, het uittrekken waarschijnlijk niet voor het einde dezer maand zal kunnen geschieden tot niet geringe ergernis van hen, die van den nood eene deugd makende, reeds half verzoend waren met den pligt, hun door het lot aangewezen, en de nu oude antipathie tegen de geheele affaire, door dit talmen blijkbaar in zich voelen herleven. Ieder gevoelt het dat hoe langer tijd den rebbellen gegund wordt om zich te versterken en voor te bereiden, hoe zwaarder de taak worden moet om hen door beslissende maatregelen tot onderwerping te brengen, en hoe grooter offers dit kosten moet, zelfs al mogt men daar in betrekkelijk spoedig slagen. Zelfs met de meeste activiteit moet er een geruimen tijd verloopen alvorens de beschikbare strijdkrachten op de plaatsen van bestemming kunnen zijn, en ieder oogenblik noodeloos verzuim kan noodlottige gevolgen na zich slepen.

Het is natuurlijk niet vreemd uit de Engelsche couranten van nu vier weken geleden en met de jongste maal ontvangen, op te merken, dat de opstand der Basutos stof gaf tot veel speculatie. Maar vreemd is het, dat de omvang der rebellie in Engeland toen nog zoo kwalijk begrepen werd. De *Times* bijvoorbeeld, een blad dat ongelimiteerde bronnen van informatie bezit, weifelde nog tusschen het gerucht dat de tegenwoordige uitbarsting zich slechts bepaalde tot een ondergeschikt gedeelte der Basutonatie, die overigens in haar geheel voor loyaal gehouden werd, en eene andere lezing, dat diezelfde uitbarsting niets minder is dan het gevolg eener lang gekoesterde en diepgewortelde afkeerigheid van Britsch bestuur. Aan dit laatste gevoelen hecht de *Times* echter geen heel groote waarde, overtuigd, als zij zich verklaart, dat, als die gezindheid werkelijk bij de Basutos bestond, zij voorzeker eene schoone gelegenheid tot uiting zou hebben gehad, toen de Britsche wapenen zulk een geduchten tegenspoed ondervonden in de eerste periode van den Zuluoorlog, gedurende welke de Basutos zich integendeel loyaal betoonden.

De *Pall Mall Gazette*, ofschoon weinig beter ingelicht, spreekt van den Basuto-oorlog als eene ernstige affaire, als den eersten belangrijken oorlog, voor welken de Kaapkolonie en deze alleen verantwoordelijk is. Zij betwijfelt het zeer, of de Kolonie dien zonder hulp van Britsche troepen zal kunnen ten einde brengen, maar voegt er bij dat, zelfs al mogt dit geschieden, de Kolonie toch niet de vrije en ongehinderde regeling zal hebben der inlandsche kwestie, en zij is er bepaald voor, dat de Britsche Regering zelfs door het ongevraagd uitzenden van hulptroepen de Kolonie zoodanige aanspraak uit de handen zal nemen. Wat, zegt zij, beteekenen de kosten aan een paar regementen besteed, vergeleken bij den prijs voor eene nationale toelating van onmenschelijkheden, die zij blijkbaar onvermijdelijk acht, als over het lot der ten onder gebragte inlanders beschikt zal worden door de overwinnaars alleen. Toch verzekert de *Gazette*, dat het haar niet verwonderen zou te vernemen, dat het koloniale kantoor in Engeland voornemens is aan de Kaapkolonie te zeggen: "Wij zullen u troepen leenen op voorwaarde dat gij de Confederatie aanneemt."

PER TELEGRAAF.

VERRAAD IN HET SPEL.

(*Websters Agentuur.*)

Aliwal Noord, 15 Nov. 1880.

Drie van de gevangenen, die Zaturdag ontsnapt waren, zijn gisteren nabij Lady Grey weer in hechtenis genomen. Zij verzekerden, dat hunne boeijen ontsloten waren en dat hunne vlugt bevorderd was door de inlandsche konstabels, die dienst deden binnen de gevangenis.

MOEIJELIJKE POSITIE VAN MAJOOR BELL

(*Websters Agentuur.*)

King Williams Town, 16 Nov.

Van Leribe is berigt ontvangen, dat majoor Bell groote behoefte heeft aan provisien en ammunitie.

Kolonel Bayly heeft aan de Ruiterij van de Diamantvelden last gegeven om via Vrijstaatsch grondgebied op te rukken tot ontzet van Leribe. Kommandant Ferreira bevond zich aan de andere zijde der Vaal, waar de post is weggedreven.

(*Websters Agentuur.*)

Oost Londen, 16 November.

De Vrijwilligers van Beaufort West zijn hier met de *Lapland* gearriveerd.

De Ligtelingen zijn thans op den Keiweg.

(*Websters Agentuur.*)

King Williams Town, 16 Nov.

De Ed. heer Laing is naar Kaapstad vertrokken en de Ed. heer Ayliff wordt hier verwacht.

Hier ontvangen partikuliere brieven, spreken van een gevecht, Zondag aan de Indwe gevoerd, maar daarvan is hier geen officieel berigt gekomen.

Het feit, dat wij de namen niet kunnen te weten komen van de drie ruiters van Landrey, die gezegd worden gesneuveld te zijn, wekt hier veel bekommering. Verscheidene familiën verkeeren daardoor in angstige onzekerheid.

DOOD VAN STOCKWE TYALI.

(*Websters Agentuur.*)

Queenstown, 17 Nov. 1880.

De heer Levey telegrafeert, dat het opperhoofd Stockwe dood is. Hij had twee mijlen ver gereden na gewond te zijn, en viel dood van zijn paard in de nabijheid van Kenelly's winkel.

GLANSRIJKE OVERWINNING.

[OFFICIEEL.]

Overhandigd in Umtata, 4.15 n.m.
Ontvangen in Kaapstad, 6.10 n.m., 16 Nov.

Van Brigadier-generaal Clarke te King Williams Town aan Kolonialen Secretaris te Kaapstad.

16 NOVEMBER.—De volgende dépêche is van Umtata ontvangen over de ontmoeting van gisteren:—Tengevolge van berigten dat Umditchwa de Fingos aanviel en vee roofde, en wegens het aanheffen van den krijgskreet door de Fingos, ben ik om 11 uur 's voormiddags op verkenning uitgegaan met 35 man, C. F. Artillerie, K.R.S. en K.W.T. Vrijwillige Artillerie. Wij trokken 16 mijlen ver de Umtata op.

Umditchwa's magt, omtrent 130 man, werd links van ons op een heuvel gezien, maar daar zij niet aanvallend te werk gingen, deden wij ook geen aanval. Wij zadelden af 's middags 2 uur. Een half uur daarna weer opzadelende, kwam er een bode aan van Fodo, een Fingo-Station. Umditchwas leger was de Umtata aan de Kumbedrift doorgegaan en plunderde de kralen. Ik gaf derhalve last om regts op te marcheren, ten einde Fodo te hulp te komen. Ik moet er bij melden, dat onze troep door de komst van Europeanen van Umtata en Fingos vermeerderd was tot omtrent 500. Te Qumbi aangekomen om 4 uur, waren wij dadelijk in gevecht met omtrent 800 Pondomise. De strijd duurde een uur lang. De vijand werd totaal verslagen. Omtrent 50 waren er dood en de rest ontkwam over de rivier. Twee Fingos aan onze zijde ligt gewond. Onze troepen hielden zich uitstekend. Kapt. Giles kreeg een assegaai door den jas, en zou omsingeld zijn geworden, waren niet de aanvallenden door het moedig gedrag van de heeren Murray, Goldschmidt en anderen verdreven. Dit geschiedde in een donga aan onzen regterflank. Kapts. Loder en Sweeney hielden daar goede executie, met de Vrijwilligers en Fingos in het midden. Ik acht deze patrouille uitstekend gelukt. De vijand kreeg een geduchten knak en was geheel gedemoraliseerd. De materialen, die ik hier heb voor een vliegende kolonne zijn excellent, en ik zou met een versterking van omtrent twee of driehonderd Europeanen te paard, mijn terrein kunnen houden tegen iedere magt, die de vijand zou kunnen aanbrengen. Voor de Fingos zijn ook geweren noodig. De patrouille is 's avonds 7 uur te Umtata teruggekeerd. De Hoofd-magistraat van Tembuland telegrafeert, dat hij sterk bedreigd wordt van de Pondo-zijde, maar dat het succes van gisteren aan de loyale inlanders in de nabijheid groot vertrouwen heeft ingeboezemd.

BASUTOLAND.

[OFFICIEEL.]

Kolonel Carrington, Hermon, nabij Mafeteng aan den Kolonialen Secretaris, Kaapstad.

15 NOVEMBER.—Vandaag hier aangekomen om het konvooi in den morgen af te halen van de grenzen.

Een Afrikaander te Kolah rapporteert, dat de vijand over de 600 man verloren heeft in het gevecht op den 13den, en dat aldaar nagenoeg 10,000 man bijeen verzameld was om ons konvooi meester te worden.

Mafeteng zou op den 12den aangevallen zijn, maar ons voortrekken veranderde de plannen van den vijand.

Wij hebben een aantal dorpen vernield.

Ik zal vandaag te Mafeteng zijn.

NEDERLAND.

(*Van onzen Correspondent.*)

DE MOORD IN DEN HAAG blijft nog veel belangstelling wekken. De degenstok, waarmede de Jongh het kind vermoord heeft, is door een duiker (diver) gevonden. Met het proces zal nu worden voortgegaan. De sergeant Musquetier is, op uitdrukkelijk verlangen des konings, te Kampen op den hoofdcursus geplaatst, zoodat hij zich nu voor het officiers-examen kan voorbereiden. Van de uitgeloofde 10,000 gulden heeft hij geen penning willen ontvangen.

Intusschen heeft de misdaad, door de Jongh gepleegd, anderen op het denkbeeld gebragt, om brandbrieven te schrijven en eerzame burgers te verontrusten. De persoon, die, per brief, Musquetier bedreigd heeft, ook een Indiesch militair, is in handen der politie; niet alzoo de personen, die nabij Arnhem "*naar een kind*" gevraagd hebben met verdachte bedoelingen. Ook niet de persoon die, eenige dagen geleden, toen ds. de Valk te Delft uit de stad was om een lezing te houden, zijne echtgenoote, per brief, bedreigde, dat zoo zij niet, op een bepaald oogenblik, en een bepaalde plaats, 25,000 gulden deponeerde, het leven van haar echtgenoot in gevaar was. Zulke dingen geschieden nu ook op andere plaatsen. Het kwaad is aanstekend. De politie doet ijverig onderzoek.

HOF.—De Koning gaat met de Koningin en de jonge prinses morgen naar het Loo, de Koninklijke buitenplaats te Apeldoorn, om daar een geruimen tijd te verblijven. Het "prinsesseke" zal niet Pauline, maar *Wilhelmina*, genoemd worden, met beteekenis op den naam van Willem, onzen Oranjeklanten zoo welluidend. De "baker" heeft haar congé gekregen, en daarbij van de Koningin een prachtig gouden horologe met dito ketting, en van den Koning een ruim geschenk in geld. Welk vader, al is het ook een koning, is niet vrijgevig als ..... de baker afmarcheert!

PARLEMENT.—Gelijk wel te voorzien was, heeft onze knappe minister van Financiën er bij de Kamer op aangedrongen, dat deze zoo spoedig mogelijk zou overgaan tot de behandeling der rente-belasting, opdat hij zou kunnen weten, of de noodige dubbeltjes hem al dan niet uit die bron zouden toevloeijen. Doch de leden der Kamer (vooral zij die, zoo het wetsontwerp doorgaat, wat veel van die belasting zullen hebben te betalen) willen er niet aan en hebben het voorstel om het ontwerp dadelijk te behandelen verworpen. De Kamer zal nu eerst het strafwetboek onder handen nemen. Voor de wederinvoering der doodstraf gaan zoovele stemmen op, dat dit onderwerp toch wel behandeld zal worden, nu de herziening van het strafwetboek aan de orde is.

SCHOOL.—Uit het officieel verslag omtrent den staat van het Onderwijs over de jaren 1877–79, dat voor het parlement gelegd wordt, volgen hier enkele bijzonderheden.

Nederland telt nu *vier* Staats-universiteiten, n.l. te *Leiden*, met 49 professoren, 1 lector en 533 studenten, *Utrecht* met 37 professoren, 3 lectoren en 353 studenten; *Groningen* met 34 professoren en 182 studenten, en *Amsterdam* met 44 professoren en 3 lectoren, getal studenten niet opgegeven.

Te Leiden is het getal studenten in drie jaren *verminderd* met 406; te Utrecht met 115 en te Groningen met 14; aan de drie Universiteiten bevinden zich nu 1,068 studenten tegen 1,603 in 1876—77. De stichting der Staatsuniversiteit te Amsterdam kan daar eenigen invloed op uitgeoefend hebben, doch niet veel.

De professoren schijnen over het algemeen ontevreden te zijn met de voorbereidende kundigheden der aankomende studenten, vooral wat het latijn betreft (Men vergete echter niet dat de eischen hier zeer hoog zijn). Ook over de bijwoning der lessen wordt zeer geklaagd. Zoo konden bijv. te Leiden onderscheidene professoren eenige colleges in het geheel niet geven, uit gebrek aan toehoorders, terwijl weer één professor, *ook* te Leiden, sedert 1877 geen enkele les gegeven heeft *uit gebrek aan een geschikt lokaal* en de noodige hulpmiddelen. Z.H. Gel. is dus alleen professor voor den naam en het traktement.

De uitgaven voor de vier Universiteiten beloopen, na aftrek van alle inkomsten, ongeveer £112,650 per jaar, door de belastingschuldigen op te brengen. Met andere woorden: iedere student kost boven en behalve de collegegelden enz., door hem zelven te betalen, aan de publieke kas een ronde som van honderd pond per jaar.

Daarvoor moest het land meer vrucht trekken van het Universiteits-onderwijs dan, volgens het gouvernements-verslag, het geval is.

Op het Hooger volgt het Middelbaar onderwijs, dat na aftrek van alle inkomsten, het Rijk, jaarlijks, nog op £141,900 komt te staan. Hiervoor heeft men Vijf Hoogere-Burgerscholen (colleges), wier getal leerlingen, wat de jongens betreft, steeds *dalende* blijft, schoon dat der meisjes grooter wordt. De examina tot maatstaf nemende, moeten de resultaten der H. B. Scholen gunstiger dan vroeger genoemd worden, doch van meer dan eene zijde wordt er over die inrichtingen geklaagd. Het onderwijs moge redelijk zijn, doch het loopt over te verschillende vakken. Er moet te veel geleerd worden.

Het belangrijkste gedeelte van het verslag gaat over de lagere school. Men kent hier drieërlei scholen: de openbare kostelooze staatsschool, de *ondersteunde* bijzondere school, en de eigenlijke bijzondere (christelijke) school. Het aantal staatsscholen was in 1877-78 met 26 *vermeerderd*; dat der ondersteunde bijzondere scholen met 14, en dat der andere met 7 *verminderd*. (Geen wonder, waar de christelijke school tegen de staatsschool, onder de ongunstigste omstandigheden, moet konkureeren.) De lagere school werd bezocht door 513,110 kinderen (d. i. meer dan een achtste deel der geheele bevolking); nl. de staatsscholen door 402,604 kinderen; de ondersteunde bijzondere school door 5,448; (men lette op het *klein* getal kinderen dat deze tweeslachtige scholen bezoekt); en de bijzondere scholen door 123,058 kinderen. Ongeveer 85 van de 100 schoolgaande kinderen betalen *geen* schoolgeld.

Het onderwijs op de lagere scholen heeft, na aftrek van alle inkomsten, aan het Rijk gekost (1877-79) ongeveer £605,963. Onder de nieuwe wet zal dit nog wel de helft meer bedragen.

Wat de bewaarscholen (Infant schools) betreft, winnen de bijzondere het van de openbare. Tegen 102 staats-bewaarscholen met 18,475 kinderen zijn er 659 bijzondere met 64,973 kleinen. Te Amsterdam zijn nog 136 bewaarscholen, waarvan het getal kinderen niet opgegeven is.

Voor de opleiding van aanstaande onderwijzers werd in 1878 door het Rijk uitgegeven £43,475.

Het Staats-onderwijs kost de publieke kas dus jaarlijks £904,000 of ongeveer 4s. 6d. per hoofd over de geheele bevolking, aan belasting. Dit zal voor het volgende jaar minstens 6s. per hoofd zijn.

De derde Algemeene Vergadering der "UNIE" is, 14 Oct., te Utrecht gehouden met vertegenwoordigers uit bijna alle deelen des lands. Jhr. de Savornin Lohman ageerde als Voorzitter. Het verslag, vooral dat van den penningmeester, was zeer GUNSTIGER. Men is vast besloten om van de schoolkrachten in de "UNIE" verzameld geen gebruik te maken tot politieke agitatie, maar zich eenvoudig op het gebied der christelijke school te blijven bewegen. Een voorstel om ook vrouwelijke Hulp-comités te vormen werd *verworpen*; een ander voorstel, om bij de regeering aan te dringen op afschaffing der *gedwongen* vaccinatie voor schoolgaande kinderen werd met 92 tegen 7 stemmen aangenomen, altijd met voorbehoud, dat het bestuur de geneeskundige bezwaren tegen de inenting nog eens behoorlijk wegen zou, voor men die voor den Koning bepleit. Met de uitgave der Unie-geschriften zal worden voortgegaan.

De onmiddelijke toepassing der nieuwe schoolwet, wat de schoollokalen betreft, blijkt ook voor de staatsscholen zoo onmogelijk, dat men een koninklijk besluit te gemoet ziet, een overgangstijdperk vaststellende, zoodat er geene kinderen van school zullen behoeven gezonden te worden. *Dat* zou toch ook al te erg zijn.

KERKELIJK.—Ds. van Koetsveld, te 's Hage, die in de voorleden week onze prinses mogt doopen, heeft, bij vele andere eerbewijzen, van den Groot Hertog van Saksen-Weimar het Commandeurskruis van den Witten Valk van Saksen gekregen.

Als een bewijs hoe treurig het met de Kerk in Holland gesteld is, diene dat de heer J. W. F. Roth jr., die toezegging van beroep voor de tweede predikantsplaats te Zwartsluis had ontvangen, *den toestand des lands en der Kerk, inzonderheid in verband met het Herv. Kerkgenootschap, hebbende leeren kennen*, na lang dralen besloten heeft, in plaats van *colloquium doctum* te doen, naar Amerika terug te keeren. De heer Roth Sr. is een tijd geleden te Zwartsluis beroepen, nam het beroep aan, bedankte toen weer, nam het toen eindelijk toch aan en werd aldaar bevestigd. Zijn zoon was toen in Amerika. Niets natuurlijker, dan dat die nu ook te Zwartsluis zou worden beroepen en het beroep zou aannemen. Doch, gelukkig nog voor het aflegging van het colloquium, ziet hij hoe treurig het hier gesteld is en nu keert hij naar Amerika terug.

DE VRIJE UNIVERSITEIT wordt heden plegtig geopend. Dr. Hoedemaker hield gisteravond in de Nieuwe Kerk te Amsterdam de wijdingsrede. Er was een overgroote opkomst van belangstellenden. [Een volledig verslag der openingsplegtigheden volgt.]

VERKOOPINGEN.

VEE EN LOSSE GOEDEREN

J. J. HOFMEYR EN ZOON.

November 18.—Observatoriumweg, Vee Vaste en Losse Goederen, van B. C. B. Louw.

H. A. FAGAN.

November 19.—Tulbaghweg, Handelsvoorraad, van B. Arenstein.

J. S. MARAIS EN CO.

November 24.—Wellington, Paarden van C. P. du Plessis.

November 23.—Klapmuts Statie, Schapen en Bokken, van J. J. Joubert.

DE VILLIERS FAURE EN CO.

November 23.—Klaptmuts Statie, Paarden en Ezels van J. B. Treurnich.

November 22.—Klapmuts Statie, Ossen en Koeijen, van C. Haupt.

DE VOS EN THERON.

November 26.—Rietfontein, afd. Worcester, Vee en Losse Goederen, van J. J. P. Roux.

E. H. V. NOORDEN.

December 7.—Zoutkloof, Vee, van F. C. Bester.

VASTE GOEDEREN.

V. D. MERWE EN WEGE.

November 19.—Bleskrans, Fraserburg, Vaste en Losse Goederen, van C. B. Nolte.

H. A. FAGAN.

November 19.—Bergville, Tulbagh, Vastgoed van H. C. Doekel.

H. J. DEMPERS.

November 23.—Napier, Vaste en Losse Goederen van A. Neumark.

MAANSVERANDERINGEN.

November 25, Laatste Kwartier, 3u. 19m. v. m.
December 2, Nieuwe Maan, 4u. 10m. voormiddags.
December 8, Eerste Kwartier, 7u. 52m. namiddags.
December 16, Volle Maan, 4u. 50m. namiddags.
December 24, Laatste Kwartier, 8u. 11m. namiddags.
December 31, Nieuwe Maan, 3u. 10m. namiddags.

NIEUWE MARKT.

Van 16 en 17 November.

	£	s.	d.		£	s.	d.
Aardappelen, per 3 bs.	0	15	0	—	1	0	0
Boter, per lb.	0	1	9½	—	0	2	0
Beet, per bos	0	0	2	—	0	0	2½
Biltong, per stuk	0	0	6	—	0	1	6
Eijeren, per 100	0	12	0	—	0	12	6
Groene Uijen,	0	0	1½	—	0	0	1½
Groene Abrikozen, per 100	0	0	6	—	0	0	6
Groene Erwten,	0	14	3	—	0	14	3
Ganzen, per stuk	0	5	0	—	0	5	0
Hoenders, per stuk	0	2	6	—	0	3	3
Kool, per stuk	0	0	1	—	0	0	3
Kalkoenen, per stuk	0	4	11	—	0	5	6
Klappers,	0	0	3½	—	0	0	3½
Kropsla,	0	0	0½	—	0	0	0½
Komkommers,	0	0	1½	—	0	0	1½
Limoenen, per 100	0	4	1	—	0	10	8
Lemmetjes,	0	4	1	—	0	4	4
Loquats,	0	1	7	—	0	1	7½
Peterselie	0	0	1	—	0	0	1
Pisangs, per 100	0	4	0	—	0	13	0
Pijnappelen,	0	0	4	—	0	0	10
Radijzen, per bos	0	0	0½	—	0	0	0½
Speenvarkens,	0	5	8	—	0	7	4
Wortelen, per bos	0	0	1½	—	0	0	1½
Witte Wortels,	0	0	1½	—	0	0	2

MARKTPRIJZEN.

Van 16 en 17 November.

		£	s.	d.		£	s.	d.
235 bs.	Aardappelen, pr. 3 bs.	0	9	6	—	1	3	6
	Eijeren, per 100	0	11	10	—	0	12	6
	Eenden, per stuk	0	3	0	—	0	3	6
8 vr.	Haverg, pr. 100 lb.	0	5	6	—	0	8	1
	Hoenders, per stuk	0	2	7	—	0	2	11
3 bs.	Uijen, per 3 bs.	1	19	3	—	1	19	3

Dingsdag, 16 November 9 Wagens 15 Karren
Woensdag, 17 do. 2 do. 10 do.

SHIPPING INTELLIGENCE.

TABLE BAY.—ARRIVED

Nov 16—Namaqua, SS, 116 tons, Capt W Reimer, from Port Nolloth Nov 13, to this port in ballast. Jamieson & Co, agents.
16—Antoinette, Sw bk, 909 tons, Capt C Nylen, from Cardiff Sept 8, to this port. Cargo coal.
16—Rebecca, Ger bk, 413 tons, Capt J A Bandgaard, from Buenos Ayres Oct 13, to this port for orders. Cargo, maize.
16—Frances, bk, 489 tons, Capt F W Hill, from Cardiff Sept 2 to this port. Cargo coals.
17—Eugenie, bark, from Skelleftea.
17—Emanuel, sch, from Port Alfred.
17—Hettie, sch, from East London.
17—Alfhild, sch, from Christinia.

TABLE BAY.—DEPARTURES.

Nov. 17—Danube, ss, to Natal.
17—Hermon, bark, to Port Elizabeth.

Speciale Goederen voor Heeren van Buiten.

Extra groote Baatjes en Kleederen van alle soorten. Witte en gekleurde Hemden, 15 tot 18 duim hals. Nachthemden. Fransche Vilten Hoeden, met Harde en zachte bollen. Extra qualiteiten en grootten van Stevels en Schoenen. De Heeren PACKHAM & Co., *hebben juist ontvangen een prachtigen voorraad Zwarte Lakensche Kleederen voor Heeren. "Standard" Pakhuizen, Adderleystraat, Kaapstad.*

— In de provincie Volhynië, het voornaamste veedistrict van Rusland, is de veeziekte in hevigen graad uitgebroken. Binnen enkele dagen stierven in een dorp 200 stuks vee, terwijl in vele streken van het gewest alle runderen reeds bezweken zijn. De meeste boeren, die in de veeteelt hun bestaan vinden, zijn tot den bedelstaf gebragt. Volgens de *Golos* is de ziekte ook uitgebroken in het Weichsel-gebied. De ontstelde boeren hebben reeds honderden ossen naar Warschau overgebragt. De Russische autoriteiten hebben tot heden geen maatregelen genomen om de ziekte te beteugelen.—(*Dagblad.*)